

**UCHWAŁA NR XX/189/16
RADY POWIATU HAJNOWSKIEGO**

z dnia 15 grudnia 2016 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Hajnowskiego na
lata 2016-2022.**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3 i art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2016 r. poz. 814, poz. 1579) oraz art. 16b i art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz.930, poz.1583) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Hajnowskiego na lata 2016 – 2022, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Hajnowskiego na lata 2016-2022.

SPIS TREŚCI

Wstęp	3 - 5
I. Zadania powiatu w Obszarze Rozwiązywania Problemów Społecznych	6 - 10
II. Charakterystyka Powiatu Hajnowskiego	11 - 17
1. Położenie	
2. Demografia	
3. Sytuacja ekonomiczno-gospodarcza	
III. Diagnoza sytuacji społecznej powiatu wraz z elementami prognozy	18 - 48
1. Rynek pracy i bezrobocie	
2. Promocja i ochrona zdrowia	
3. Pomoc społeczna	
4. Piecza zastępcza	
5. Przeciwdziałanie przemocy	
6. Niepełnosprawność	
7. Zasoby powiatu, infrastruktura społeczna i organizacje pozarządowe	
IV. Realizacja strategii	48 - 60
1. Wizja rozwoju społecznego	
2. Cele główne, kierunki działań i harmonogram	
3. Wdrażanie , finansowanie i monitorowanie strategii	
Zakończenie	61

WSTĘP

Jednym z zadań własnych powiatu wynikającym z art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930 ze zm.) jest opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Realizacja zadań postawionych przed pomocą społeczną na poziomie społeczności lokalnej , jak też na poziomie rodziny i jednostki , wymaga systemowego i profesjonalnego diagnozowania problemów społecznych w skali powiatu. Diagnoza problemów społecznych występujących na terenie Powiatu Hajnowskiego sporządzona została w oparciu o dane będące w dyspozycji Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Hajnówce , ośrodków pomocy społecznej działających na terenie powiatu , Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego w Białymstoku (w szczególności Bank Danych Lokalnych – BDL), jednostek Starostwa Powiatowego w Hajnówce (Powiatowego Urzędu Pracy , Poradni Psychologiczno Pedagogicznej , Wydziału Spraw Społecznych i innych) ,Komendy Powiatowej Policji w Hajnówce , Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki

Zdrowotnej w Hajnówce , organizacji pozarządowych i dostępnych publikacji związanych z powiatem hajnowskim w obszarze problematyki społecznej.

W oparciu o powyższą diagnozę została opracowana strategia rozwiązywania problemów społecznych na lata 2016-2022. Dziś można stwierdzić , że uczestniczymy w przejściu od modelu pomocy , którego zasadniczą funkcją było udzielanie przede wszystkim wsparcia finansowego , do modelu nastawionego na wzmocnienie postaw aktywnych oraz wspieranie osób i rodzin zgłaszających się

o pomoc w rozwiązywaniu problemów. Praca socjalna i inne usługi niepieniężne nabierają szczególnego znaczenia. Jest to szczególnie ważne w skali jednostki i społeczności lokalnej, jeżeli uwzględniamy skutki tej formy wsparcia w krótkiej i dłuższej perspektywie czasowej.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych zorientowana jest przede wszystkim na rozszerzenie i pogłębianie form pracy socjalnej , współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną na terenie Powiatu Hajnowskiego oraz z instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej takimi jak oświata, służba zdrowia , policja , sądownictwo.

Rozwój powiatu musi być ściśle powiązany z polepszeniem jakości życia mieszkańców. Przyjazne warunki życia oznaczają dobry dostęp do: opieki zdrowotnej, pomocy społecznej, mieszkań, instytucji kultury, sportu i rekreacji oraz zapewnienie bezpieczeństwa zarówno socjalnego jak i publicznego.

Po przygotowaniu projektu strategii, dokument był umieszczony na stronie: BIP.pcpr. hajnowka. Zwrócono się również do ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu z prośbą o zapoznanie się z jego treścią i zgłoszenie uwag. Pozytywną opinię projektu Strategii wydała Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest spójna z innymi dokumentami przyjętymi do realizacji na poziomie powiatu , województwa i kraju:

- Strategią Rozwoju Kraju do 2020,
- Strategią Rozwoju Kapitału Ludzkiego,
- Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego,
- Krajowym Programem Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu do 2020,
- Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej,
- Strategią Rozwoju Społeczno- Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020,
- Strategią Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 ,
- Wojewódzką Strategią Polityki Społecznej na lata 2010-2018,
- Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podlaskiego 2014 – 2020,
 - Strategią Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Hajnowskiego na lata 2015 – 2020.

Podczas opracowywania Strategii opierano się na aktach prawnych dających podstawy do różnych działań w sferze polityki społecznej:

- 1) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930 ze zm.) – określająca zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania, organizację pomocy społecznej oraz zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.
- 2) Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. 2016 r. poz. 6.) – określająca zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej.

- 3) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. 2016 , poz. 575– określająca zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych, zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków, zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz zadania w zakresie postępowania adopcyjnego.
- 4) Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. 2011 Nr 127 poz. 721, z późn. zm.) – regulująca status prawny oraz prawa i uprawnienia osób niepełnosprawnych.
- 5) Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 poz. 1817) — regulująca m.in. zasady prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych oraz współpracy organów administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi, uzyskiwania przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz funkcjonowania organizacji pożytku publicznego oraz warunki wykonywania świadczeń przez wolontariuszy oraz korzystania z tych świadczeń.
- 6) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390 z późn. zm.)) – określająca zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie i zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.
- 7) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2016 r. poz. 487 n– określająca m.in. zasady działania i kompetencje Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, zasady sprzedaży napojów alkoholowych oraz postępowanie w stosunku do osób nadużywających alkoholu.
- 8) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2016 nr 179 poz. 224 z późn. zm.) – określająca m.in. zasady i tryb postępowania w zakresie przeciwdziałania narkomanii, zadania i uprawnienia organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego oraz innych podmiotów w zakresie przeciwdziałania naruszeniom prawa dotyczącego obrotu, wytwarzania, przetwarzania, przerobu i posiadania substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii oraz kary za nieprzestrzeganie przepisów ustawy i określonych rozporządzeń.

Przedłożony materiał został opracowany w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Hajnówce.

Perspektywa czasowa obowiązywania niniejszego dokumentu została skomunikowana z głównymi dokumentami strategicznymi, wpływającymi na rozwiązywanie lokalnych problemów, wyznaczającymi działania i stwarzającymi możliwość ubiegania się o środki zewnętrzne do 2022 roku.

ROZDZIAŁ I.

ZADANIA POWIATU W OBSZARZE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Zadania powiatu określone są w art. 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2016 r. poz. 814 z późn. zm.)

W obszarze spraw społecznych do zadań powiatu w szczególności można zaliczyć zadania w zakresie :

1. przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy;

2. promocji i ochrony zdrowia,
3. pomocy społecznej,
4. wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
5. wspierania osób niepełnosprawnych,
6. bezpieczeństwa obywateli,
7. współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Analiza wybranych obszarów spraw społecznych w kontekście zadań powiatu.

1. PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU ORAZ AKTYWIZACJI LOKALNEGO RYNKU PRACY

Zmiany na rynku pracy wymagają obecnie dużej elastyczności i mobilności zawodowej. Skuteczność podejmowanych działań zależy w dużym stopniu od właściwego zdiagnozowania indywidualnych potrzeb osób pozostających bez zatrudnienia i poszukujących pracy oraz od dopasowania do nich odpowiednich instrumentów i form wsparcia, uwzględniając specyfikę i potrzeby lokalnego rynku pracy. W związku z tym, że grupa potencjalnych odbiorców wsparcia w powiecie hajnowskim jest zróżnicowana (osoby młode, absolwenci, kobiety, osoby długotrwale bezrobotne, starsze) należy odpowiednio dostosować narzędzia oraz ofertę do potrzeb i możliwości adresatów pomocy.

Zwiększenie aktywności zawodowej osób w okresie tzw. produkcyjnym pozwoli na poprawę materialnego funkcjonowania osób pozostających bez pracy i powinno zmniejszyć liczbę osób korzystających z pomocy społecznej. Nie bez znaczenia jest również atrakcyjność pracy (wysokość oferowanego wynagrodzenia). Zbyt niskie wynagrodzenie w stosunku do wysokości świadczeń pomocy społecznej niejednokrotnie nie jest motywujące do podejmowania zatrudnienia w szczególności legalnego.

Wsparcie działań na rzecz aktywizacji osób bezrobotnych oraz inne zadania w obszarze przeciwdziałania bezrobociu realizuje Powiatowy Urząd Pracy.

2. OCHRONA ZDROWIA

Zdrowe społeczeństwo jest wizytówką samorządu lokalnego. Dlatego dobrze funkcjonująca, odpowiadająca potrzebom społeczności lokalnej opieka zdrowotna jest przedmiotem jego troski. W świetle rozwiązań prawnych to samorząd przyjmuje odpowiedzialność za jakość i poziom zaspakajania potrzeb zdrowotnych swoich mieszkańców.

Zadania powiatu w zakresie spraw zdrowotnych określają między innymi dwie główne ustawy:

- a) ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym,
- b) ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych, ze środków publicznych

Zadania powiatu w zakresie ochrony zdrowia można podzielić na:

- a) wynikające z pełnienia funkcji podmiotu tworzącego samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej (dotyczące pełnienia funkcji właścicielskich)
- b) pozostałe zadania:

- opracowywanie i realizacja programów zdrowotnych (obszar zdrowia i edukacji prozdrowotnej
- udział w realizacji zadań z zakresu ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego.

Katalog zadań, kompetencji i obowiązków powiatu patrząc na powyższe akty prawne jest szeroki. Niestety ekonomiczna rzeczywistość sprowadza działania podejmowane obecnie w odniesieniu do problemów zdrowia do niezbędnego (możliwego) minimum.

POMOC SPOŁECZNA

Duże dysproporcje pomiędzy poziomem i jakością życia mieszkańców wymuszają na władzach samorządowych podejmowanie działań w kierunku wsparcia osób narażonych na wykluczenie społeczne. Są to głównie m.in. osoby starsze, osoby o niskich dochodach a także niepełnosprawne. Działania przeciwdziałające marginalizacji społecznej wspomnianych osób podejmowane są od dawna przez instytucje pomocy społecznej różnych szczebli samorządu. Jest to jednak sfera, która prawdopodobnie zawsze będzie wymagała interwencji ze względu na brak wpływu na sytuację gospodarczą kraju (np. wzrost bezrobocia), czy też wypadki losowe, których nie sposób przewidzieć.

Pomoc społeczna na poziomie powiatu jest realizowana przez miejskie, miejsko-gminne i gminne ośrodki pomocy społecznej oraz powiatowe centrum pomocy rodzinie. W sieci pomocy społecznej na terenie powiatu swoje miejsce zajmują również Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna, Dom Pomocy Społecznej „Rokitnik” w Białowieży, Środowiskowy Dom Samopomocy w Hajnówce, Dom Dziecka w Białowieży, Warsztat Terapii Zajęciowej w Hajnówce. oraz Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Lokalne Zespoły Interdyscyplinarne w każdej gminie powiatu.

Analiza powodów przyznawania pomocy społecznej stanowi istotny element wielowymiarowej diagnozy sytuacji społecznej w powiecie. Ta część diagnozy identyfikuje najważniejsze problemy społeczne występujące w powiecie. Analizując dane statystyczne Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Hajnowskiego na lata 2016-2022 dotyczące beneficjentów pomocy społecznej należy brać pod uwagę kontekst sytuacji społeczno-ekonomicznej poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego a także fakt, iż jednemu klientowi pomocy społecznej wsparcie może zostać udzielone z kilku powodów.

Istotne znaczenie do realizacji zadań w zakresie pomocy społecznej jest rozwój i unowocześnienie infrastruktury społecznej poprzez poprawę warunków świadczenia usług społecznych (oświaty, zdrowia, kultury, opieki społecznej, bezpieczeństwa, sportu) poprzez inwestycje w infrastrukturę.

4. PIECZA ZASTĘPCZA

Kwestie prawne związane ze wspieraniem rodziny i systemem pieczy zastępczej reguluje ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ustawa ta określa między innymi zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz zasady jej finansowania. Piecza zastępcza sprawowana jest w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Pieczę zastępczą organizuje powiat. Rozróżnia się następujące formy pieczy zastępczej: rodzinną i instytucjonalną.

Celem pieczy zastępczej jest zaspokojenie bieżących potrzeb dziecka. Piecz zastępcza zapewnia przygotowanie dziecka do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywaniu podtrzymywaniu bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych, a także zaspokajania potrzeb emocjonalnych dzieci ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno – edukacyjnych.

Piecz zastępcza ma przede wszystkim zapewniać pracę z rodziną, umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym.

Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka obejmuje się na ich wniosek, opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Zadaniem koordynatora jest wspieranie rodzin w pokonywaniu ich bieżących problemów. Na terenie powiatu hajnowskiego zatrudnionych jest 2 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, każdy z nich współpracuje z 15 rodzinami zastępczymi lub rodzinnymi domami dziecka.

5. WSPIERANIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Do zadań powiatu należą także niektóre sprawy z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, wynikające z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych i wydanego na jej podstawie rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie określenia rodzajów zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (Dz.U.02.96.861).

Rehabilitację zawodową zgodnie z cytowaną ustawą na szczeblu samorządu powiatowego realizują:

1) Powiatowy Urząd Pracy prowadząc wydzielone dla tej grupy osób pośrednictwo pracy, doradztwo zawodowe i inne instrumenty wynikające z ustaw:

- ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

2) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Hajnówce – działania w obszarze rehabilitacji społecznej.

Zgodnie z art.35a, ust.1, pkt.7 a) i c) ustawy do zadań powiatu należy dofinansowanie:

- uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych oraz
- zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów.

Instrumentem realizacji celów i potrzeb osób niepełnosprawnych są środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych będące w dyspozycji samorządu powiatowego lub środki pozyskiwane w ramach programów celowych. Istotne w tym przypadku będą działania mające na celu likwidację barier: architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się w obiektach użyteczności publicznej i w miarę możliwości w środowisku zamieszkania osób niepełnosprawnych.

6. BEZPIECZEŃSTWO OBYWATELI

Definicja zawarta w ustawie z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 poz. 1390- ze zm.), która przemoc w rodzinie definiuje jako: „jednorazowe albo powtarzające się, umyślne działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nienetykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”. Podstawowe kryteria, na podstawie których rozpoznaje się przemoc w rodzinie to: intencjonalność, dysproporcja sił, naruszanie godności i praw, powodowanie cierpienia i szkód. Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w każdej gminie, na mocy znowelizowanej w tym zakresie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie od roku 2010 powinien powstać i funkcjonować zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Ustawa nakłada na gminę obowiązek przeciwdziałania przemocy w rodzinie w ramach pracy zespołu interdyscyplinarnego, który tworzą przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, a także kuratorzy sądowi. W skład zespołu mogą wchodzić również: prokuratorzy i przedstawiciele innych podmiotów, działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W powiecie hajnowskim, w każdej gminie powiatu działa Zespół Interdyscyplinarny. Realizuje on działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. Nr 209, poz. 1245) uregulowany został sposób postępowania służb odpowiedzialnych za przeciwdziałanie przemocy w rodzinie – od momentu zgłoszenia zdarzenia poprzez działania ukierunkowane na pomoc osobie dotkniętej przemocą w rodzinie oraz działania skierowane na osobę stosującą przemoc w rodzinie, a także sposób monitorowania sytuacji rodziny dotkniętej przemocą.

Do zadań własnych powiatu w tym zakresie należą w szczególności :

Zadania własne powiatu w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
 - 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
 - 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
 - 4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej
- Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:
- 1) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
 - 2) opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

ROZDZIAŁ II

CHARAKTERYSTYKA POWIATU HAJNOWSKIEGO.

1. POŁOŻENIE

Powiat Hajnowski został reaktywowany na mocy ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym. oraz rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 1998 r. w sprawie utworzenia powiatów (Dz.U. Nr 103 , poz. 652) Jest on położony w południowo – wschodniej części województwa podlaskiego. Powiat graniczy z 3 powiatami: siemiatyckim , bielskim i białostockim. Od strony wschodniej granicę powiatu stanowi granica państwa z Republiką Białoruś. Na terenie powiatu znajdują się przejścia graniczne , dwa drogowe Połowce i Białowieża oraz kolejowe Siemianówka. Na terenie powiatu położona jest całość Puszczy Białowieskiej , która ma znaczący wpływ na uwarunkowania społeczno – gospodarcze powiatu. Ponadto znaczącą część powiatu zajmują lasy. Lesistość powiatu wynosi 53,3% wobec 30,7% w województwie podlaskim (strona: bialystok.stat.gov.pl).

Ogólna powierzchnia powiatu wynosi 1624 km² . Pod względem administracyjnym obszar powiatu stanowi 9 jednostek szczebla podstawowego w tym: 1 miasto – Hajnówka , 1 miasto i gmina - Kleszczele oraz 7 gmin: Białowieża , Czeremcha , Czyże , Dubicze Cerkiewne, Hajnówka, Narew , Narewka.

2. DEMOGRAFIA

Potencjał demograficzny powiatu hajnowskiego na dzień 31 grudnia 2015 roku stanowi 44.567 mieszkańców.

Tab. Nr. 1 – Liczba ludności w poszczególnych gminach powiatu hajnowskiego na koniec 2015 r.

Gmina	Liczba ludności ogółem na dzień 31.12.2015	w tym:		Pow. gminy km ²	Liczba ludności na km ²
		mężczyźni	kobiety		
Gm. Białowieża	2265	1138	1127	203	11
Gm. Czeremcha	3319	1693	1726	97	34
Gm. Czyże	2116	1024	1092	134	16
Gm. Dubicze Cerkiewne	1601	791	810	151	11
Gm. Hajnówka	3924	1960	1964	293	13
m. Hajnówka	21275	10109	11166	21	1013
m. g. Kleszczele	2628	1296	1332	143	18
Gm. Narew	3636	1761	1875	242	15
Gm. Narewka	3803	1939	1864	340	11
Ogółem	44567	21610	22.957	1624	27

Źródło: WUS Białystok

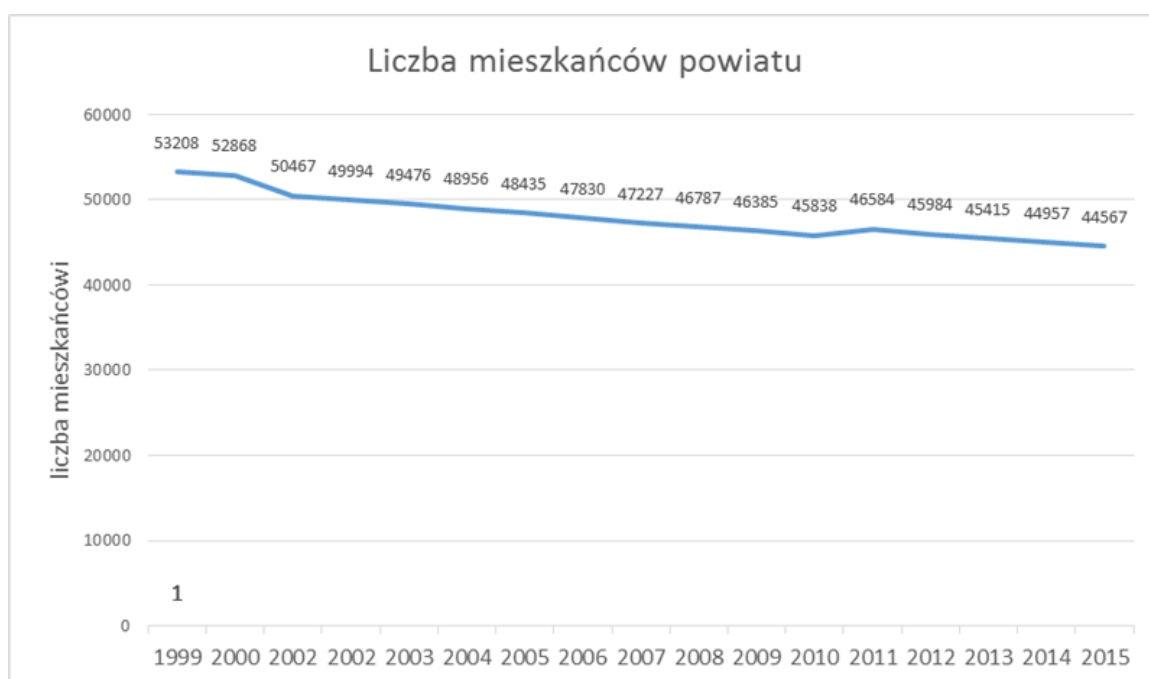
Gminy powiatu hajnowskiego należą do stosunkowo dużych pod względem obszaru. Natomiast biorąc pod uwagę małą liczbę mieszkańców powiatu, otrzymujemy niski wskaźnik gęstości zaludnienia na 1 km². W 2015 r. wg. WUS Białystok na 1 km² w województwie podlaskim przypadało 59 mieszkańców, powiat hajnowski – 27 mieszkańców (od 11 osób na km² w gminie Białowieża, Narewka i Dubicze Cerkiewne do 1.013 osób na km² w mieście Hajnówka). W strukturze płci przeważają kobiety, które stanowią 51,5 % populacji powiatu. Z ogólnej liczby mieszkańców powiatu – 44.567 (stan na 31.12.2015 r.) zdecydowana większość (21.275 osób) tj. 47,74 % zamieszkiwała miasto Hajnówka.

Tab. Nr 2 – Liczba ludności powiatu hajnowskiego w latach 1999 -2015

Liczba mieszkańców powiatu w latach 1999 – 2015 (stan na 31.12 danego roku)																
1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
53 208	52 868	50 467	49 994	49 476	48 956	48 435	47 830	47 227	46 787	46 385	45 838	46 584	45 984	45 415	44 957	44 567

Źródło: WUS Białystok

Wykres graficzny przedstawiający liczbę mieszkańców powiatu w latach 1999 - 2015

Z przedstawionych danych wynika, iż z chwilą reaktywowania powiatów w 1999 r. liczba mieszkańców powiatu hajnowskiego wynosiła 53.986, natomiast w 2015 liczba mieszkańców zmniejszyła się do 44.567 osób. **W tym okresie nastąpił spadek liczby mieszkańców powiatu o 8.641 osób tj. o 16,2 %.** Średnio w każdym roku tego okresu liczba mieszkańców powiatu zmniejszała się o ponad 500 osób rocznie.

Demografia jest ważnym czynnikiem wpływającym na zachodzące procesy społeczne. Do najważniejszych należą: przyrost naturalny, przeciętna długość życia, wskaźnik gęstości zaludnienia, równowaga pomiędzy płciami

Tab. Nr. 3 Czynniki wpływające na liczbę ludności powiatu

Rok	Liczba ludności	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny	Saldo migracji
1999	53208	412	680	-268	-269
2000	52868	405	664	-259	-253

2005	48435	396	731	- 335	- 195
2010	47173	394	746	- 352	- 179
2014	44.957	337	706	- 369	- 167
2015	44.567	339	702	-363	-117

Źródło : Wojewódzki Urząd Statystyczny w Białymstoku

Głównym powodem stagnacji demograficznej są procesy polegające na stale zmniejszającym się przyroście naturalnym oraz odpływie ludności do sąsiednich miast, innych rejonów kraju (także za granicę). Odpływ ten wiąże się ściśle z czynnikami ekonomicznymi, a mianowicie utrzymującym się bezrobociem, niskimi dochodami ludności, brakiem wyraźnych perspektyw na wzrost ekonomiczny. Dane z powyższej tabeli są potwierdzeniem opisanych zjawisk demograficznych powiatu hajnowskiego.

Tab. Nr. 4 Liczba ludności w gminach powiatu hajnowskiego na koniec 2015 r. w ujęciu aktywności zawodowej

Miasto/ Gmina	Liczba ludności ogółem	W tym					
		Wiek przedprodukcyjny		Wiek produkcyjny		Wiek poprodukcyjny	
		osób	% ogółu	osób	% ogółu	osób	% ogółu
Białowieża	2.265	373	16,5	1.289	56,9	603	26,6
Czeremcha	3.319	434	13,1	1.968	59,3	917	27,6
Czyże	2.116	246	11,6	1.051	49,7	819	38,7
Dubicze C.	1.601	156	9,7	768	48,0	677	42,3
Gmina Hajnówka	3.924	546	13,9	2343	59,7	1.035	26,4
Miasto Hajnówka	21.275	3.195	15,0	13.341	62,7	4.739	22,3
m. i g. Kleszczele	2.628	333	12,7	1.430	54,4	865	32,9
Narew	3.636	465	12,8	2.048	56,3	1.123	30,9
Narewka	3.803	478	12,6	2.312	60,8	1.013	26,6
Razem Powiat	44.567	6226	14,0	26.550	59,6	11.791	26,4

Źródło : Wojewódzki Urząd Statystyczny w Białymstoku
Cechą charakterystyczną powiatu hajnowskiego jest duży udział ludności w wieku poprodukcyjnym tj. 26,4 % w stosunku do województwa podlaskiego 19,4 % oraz mały odsetek ludzi młodych w wieku przedprodukcyjnym 14,0 % w stosunku do 17,4 % w województwie podlaskim. Według analogicznego porównania danych z roku 1999 (rok reaktywowania samorządów powiatowych) i 2015 r. procentowy udział poszczególnych grup wiekowych przedstawia tabela nr 5.

Tabela Nr. 5 Procentowy udział grup mieszkańców województwa podlaskiego i powiatu hajnowskiego.

Rok	Województwo Podlaskie			Powiat Hajnowski			Porównanie % udziału poszczególnych grup wiekowych ludności powiatu		
	Przedp	Produ	Popro	Przedp	Produ	Popro	Przedp	Produ	Popro
1999	26,5	58,7	15,7	22,0	44,1	22,1	83,0 %	75,1 %	140,8%
2015	17,4	63,2	19,4	14,0	59,6	26,4	80,5 %	94,3 %	136,1%
Porównanie roku 1999 do 2015 w %	- 9,1	+ 4,5	+ 3,7	- 7,0	+ 15,5	+ 4,3	x	x	x

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WUS Białystok

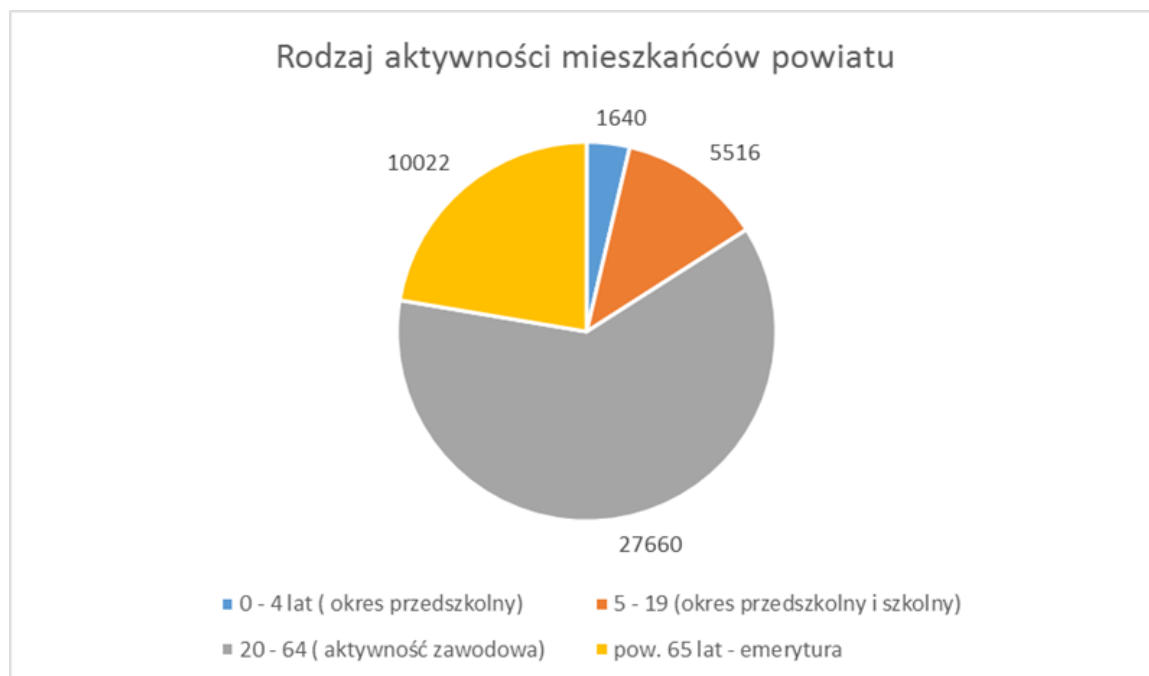
Analiza wymienionych danych wskazuje, iż w całym województwie podlaskim następuje starzenie się społeczeństwa. Jednak tempo tego zjawiska w powiecie hajnowski jest większe niż w województwie podlaskim.

Tendencja spadkowa liczby mieszkańców powiatu przy wzrastającej liczbie osób starszych ma znaczący wpływ na kształtowanie się wielu zjawisk demograficznych i ekonomicznych a w szczególności na korzystanie z określonego rodzaju usług społecznych. Osoby w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym (starsze) w roku 2015 stanowiły 40,4 % mieszkańców powiatu.

Ludność powiatu według grup wiekowych w 2015 r. w powiecie hajnowskim na podstawie danych WUS Białystok.

Wiek	liczba osób
0 - 4 lat	- 1.640
5 - 9 lat	- 1.721
10 – 14 lat	- 1.749
15 – 19 lat	- 2.046
20 – 24 lat	- 2.695
25 – 29 lat	- 2.860
30 - 35 lat	- 3.209
35 – 39 lat	- 2.976
40 – 44 lat	- 2.634
45 – 49 lat	- 2.544
50 – 54 lat	- 3.195
55 – 59 lat	- 3.889
60 – 64 lat	- 3.387
65 - 69 lat	- 2.631
70 – 74 lat	- 2.041
75 – 79 lat	- 1.926
80 - 84 lat	- 1.836
85 lat i więcej	- 1.588

Analiza struktury wiekowej mieszkańców powiatu potwierdza starzenie się społeczeństwa np. dzieci w wieku do 4 lat jest ponad 2 razy mniej niż osób w wieku 80 lat i więcej. Odpowiednio dzieci do 4 lat - 1.640 osób a osoby powyżej 80 lat - 3.424 osób. Struktura wiekowa w układzie ról społecznych pełnionych przez poszczególne osoby w okresie życia jednostki przedstawia poniższy rysunek.

TENDENCJE I PROGNOZY:

Z powyższych danych wynika, iż osób w wieku produkcyjnym jest 27.660 , natomiast w pozostałych okresach tj. przedszkolnym , szkolnym oraz emerytów jest – 17.178 osób. Oznacza to , iż na 1 osobę w wieku produkcyjnym przypada 1,6 osoby z pozostałych okresów (pozaprodukcyjnych)

Najnowsze prognozy ludności w województwie podlaskim i w powiecie hajnowskim do 2050 r przewidują systematyczne zmniejszanie się liczby ludności, przy czym tempo spadku będzie coraz większe.

Według prognoz Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego w Białymstoku, prognoza dla powiatu hajnowskiego przedstawia się następująco (prognoza z roku 2015)

2015 rok – aktualna liczba ludności powiatu	-	44.567	osób
2020 rok – prognoza ludności powiatu	-	41.710	osób;
2025 rok - prognoza ludności powiatu	-	39.082	osoby
2030 rok - prognoza ludności powiatu	-	36.507	osób
2035 rok - prognoza ludności powiatu	-	33.912	osób
2040 rok - prognoza ludności powiatu	-	31.223	osób
2045 rok - prognoza ludności powiatu	-	28.459	osób
2050 rok - prognoza ludności powiatu	-	25.692	osób

Przewidywane są również niekorzystne zmiany w strukturze wieku ludności, praktycznie w całym prognozowanym okresie, a będą one dotyczyły głównie:

- starzenia się całego społeczeństwa,
- starzenia się zasobów siły roboczej,
- zmniejszenia się liczby osób w wieku produkcyjnym w ogólnej populacji ludności,
- wzrostu współczynnika obciążenia demograficznego, zwłaszcza grupą wieku poprodukcyjnego.

3. SYTUACJA EKONOMICZNO -GOSPODARCZA.

Według danych z Narodowego Spisu Powszechnego 2011 (NSP 2011) ludność powiatu tworzyła 18.909 gospodarstwa domowe w tym:

- 1 osobowe - 5.982
- 2 osobowe - 5.691
- 3 osobowe - 3.410
- 4 osobowe - 2.494
- 5 osobowe i większe - 1.751

Przeciętna wysokość wynagrodzenia za 2015 rok wyniosła :powiat hajnowski - 3.715,52 zł. , województwo podlaskiego 3.647,08 zł. przy średniej krajowej – 4.150,80 zł. Uzyskiwany poziom przeciętnego wynagrodzenia w 2015 r., w powiecie hajnowskim stanowił 89,51 % średniego wynagrodzenia w kraju. Poziom wynagrodzenia na terenie powiatu hajnowskiego był zróżnicowany w zależności od branży np. leśnictwo i rolnictwo przeciętne wynagrodzenie miesięczne w 2014 roku wynosiło 6.398,10 zł. natomiast w handlu i usługach w tym samym roku 2.754,82 zł. czyli ponad dwa razy niższe. Poziom uzyskiwanych dochodów oprócz wymiaru ekonomicznego ma pośredni wpływ na jakość funkcjonowania rodziny i skalę zabezpieczenia ich potrzeb

Tabela Nr 6 - podmioty gospodarcze w rejestrze REGON na 10 tys. ludności

Rok	Powiat Hajnowski	Województwo Podlaskie	Polska	% udział Powiat do Województwa Podlaskiego	% udział Powiat do danych krajowych
2010	626	763	1015	82,0	61,7
2011	626	764	1004	82,0	62,4
2012	643	790	1039	81,4	62,3
2013	656	808	1057	81,2	62,1
2014	671	825	1071	81,1	62,6
2015	670	835	1089	80,2	61,5

Na terenie powiatu zarejestrowano 21.759 mieszkań i 84.016 izb. Średnia powierzchnia mieszkania wynosi 71,0 m² wobec 75,9 m² w województwie podlaskim. W 1 mieszkaniu jest przeciętnie 3,86 izb (woj. podlaskie – 4,02) oraz na 1 mieszkanie przypada przeciętnie 2,07 osoby (w województwie podlaskim – 2,73 osoby).

Stopień wyposażenia mieszkań na terenie powiatu hajnowskiego w porównaniu z danymi z województwa podlaskiego przedstawia się następująco:

Tabela Nr 7 Standard mieszkań w powiecie

Wyszczególnienie	% mieszkań posiadających daną rodzaj wyposażenia w stosunku do ogólnej liczby	
	Powiat Hajnowski	Województwo Podlaskie
1. Podłączenie do sieci wodociągowej	88,70	92,93
2. Podłączenie do kanalizacji	32,44	20,00
3. Posiadanie łazienki	73,72	86,27
4. Centralne ogrzewanie	57,14	78,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WUS Białystok

Liczba zarejestrowanych pojazdów samochodowych w powiecie hajnowskim – 31.394 sztuk w tym: samochody osobowe 21.598 i ciągniki rolnicze – 5.250. Przeciętnie na 1 samochód osobowy przypada 2,06 osoby.

Rozdział III.

DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ POWIATU WRAZ Z ELEMENTAMI PROGNOZY

1. RYNEK PRACY I BEZROBOCIE

Według danych NSP z 2011 roku liczba osób pracujących w powiecie hajnowskim wynosiła 16.673 osób. Natomiast według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Hajnówce ogółem zarejestrowanych było 1 715 osób bezrobotnych, w tym 756 kobiet. Ponadto w ewidencji urzędu pozostawało 28 osób zarejestrowanych jako poszukujące pracy

Bezrobocie negatywnie wpływa zarówno na kondycję ekonomiczną poszczególnych rodzin, jak i pozamaterialne kwestie życia. Pogorszenie funkcjonowania tych rodzin zazwyczaj jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, to z kolei może przejawiać się problemami opiekuńczo wychowawczymi, przemocą w rodzinie, a finalnie rozpadem rodziny lub zanikiem autorytetu rodzicielskiego. Najbardziej jednak widocznym skutkiem pozostawania w bezrobociu jest obniżenie standardu materialnego powodujące konieczność korzystania z pomocy społecznej.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Hajnówce bezrobocie rejestrowane na przestrzeni ostatnich lat kształtowało się następująco:

Tab. Nr. 8. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w PUP Hajnówka w latach 2007 - 2015

Rok	Liczba bezrobotnych na koniec roku - ogółem	w tym			
		Kobiety	Mężczyźni	Długotrwale bezrobotni	Niepełnosprawni
2007	1542	833	709	846	115
2008	1728	858	870	784	100
2009	2392	1018	1374	969	144
2010	2108	971	1137	1067	147
2011	2039	974	1065	1056	140
2012	2297	1061	1236	1117	142
2013	2303	1055	1248	1206	167

2014	1859	846	1013	1058	141
2015	1715	756	869	946	135

Źródło: Strona: pup.hajnowka.sisco.info

Z powyższych danych wynika, iż od 2013 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych ma tendencję spadkową. Dynamika spadku liczby bezrobotnych zarejestrowanych w PUP Hajnówka, rok 2013 – do 2015 wynosi 74,5 %. Na koniec 2015 roku stopa bezrobocia w powiecie hajnowskim wyniosła 10,2 % przy średniej województwa podlaskiego za ten sam okres 11,8 % i przy 9,8 % stopie bezrobocia w kraju.

Tab. Nr. 9. Rozkład bezrobocia w układzie przestrzennym powiatu na 31.12.2015 r.

Gmina	Liczba bezrobotnych	Osoby w wieku	Stosunek procentowy	w tym				
				kobiety	długotrwale	z prawem	Bez	Niepełno
m. Hajnówka	762	13593	5,6	334	372	101	158	83
Białowieża	131	1271	10,3	43	86	13	45	2
Czeremcha	157	2023	7,8	78	99	18	46	7
Czyże	50	1083	4,6	16	25	5	16	2
Dubicze Cerkiewne	48	765	6,3	21	32	5	13	2
g. Hajnówka	121	2316	5,2	60	63	18	35	5
m. g. Kleszczele	96	1456	6,6	45	54	26	20	8
Narew	184	2054	9,0	82	134	8	59	10
Narewka	166	2335	7,1	77	81	26	59	14
Razem powiat	1715	26896	6,4	756	946	220	451	135

Źródło: pup.hajnowka.sisco.info

PROGNOZY OBSZARU BEZROBOCIA:

1. Bezrobocie w jednakowym stopniu dotyczy wszystkich gmin powiatu.
2. Skala bezrobocia jest zróżnicowana w układzie terytorialnym.
3. Pomimo obserwowanych tendencji spadkowych bezrobocie pociąga za sobą inne przyczyny tworząc nierozzerwalną całość i stając się ogromną trudnością dla współczesnej rodziny. Problem ten znajduje swoje odzwierciedlenie w strukturze korzystania ze wsparcia systemu pomocy społecznej.

4. Niezbędne są działania w szczególności :
 - wykorzystywania instrumentów będących w dyspozycji służb zatrudnienia sprzyjających powstawaniu miejsc pracy,
 - tworzenie możliwie najlepszych warunków dla pozyskiwania inwestorów,
 - dalsza realizacja projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej,
 - aktywizacja zawodowa grup bezrobotnych najbardziej zagrożonych (długotrwale bezrobotni , młodzież),
 - wykorzystanie instrumentów ekonomii społecznej i aktywnej integracji
 - promowanie i wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej, jako alternatywnej formy zatrudnienia.

2. PROMOCJA I OCHRONA ZDROWIA

Do czynników wpływających na zdrowie należą przede wszystkim: stopień aktywności fizycznej, rodzaj i sposób odżywiania, sięganie po używki (alkohol, narkotyki , tytoń), stan środowiska naturalnego, bezpieczeństwo pracy , wypadki komunikacyjne oraz zakres prowadzonej profilaktyki.

O kondycji zdrowotnej mieszkańców decydują zarówno czynniki związane z dostępem do infrastruktury zdrowotnej i opiekuńczej jak również procesy demograficzne i zjawisko starzenia się społeczeństwa.

W powiecie hajnowskim funkcjonuje 7 zakładów opieki zdrowotnej (w tym 6 zakładów niepublicznych). Największym zakładem opieki zdrowotnej jest Samodzielny Publiczny Zakład

Opieki Zdrowotnej w Hajnówce , który świadczy usługi w poradniach i warunkach szpitalnych na oddziałach szpitala. Szpital SP ZOZ Hajnówka posiada 13 oddziałów szpitalnych ,w których usługi świadczy 64 lekarzy. Dostępność zakupu leków i innych środków medycznych zapewnia 13 aptek i 6 punktów aptecznych (Baza danych lokalnych WUS Białystok) .

Tabela Nr 10 Liczba ludności na 1 aptekę ogólnodostępną

Rok	Liczba ludności na 1 aptekę w województwie podlaskim	Liczba ludności na 1 aptekę w powiecie hajnowskim
2010	3571	3629
2011	3441	4235
2012	3405	3832
2013	3170	3785
2014	3088	3458
2015	3.072	3.428

Źródło: dane WUS Białystok

Od dnia 1 stycznia 2015 r., programy zdrowotne może opracowywać, wdrażać, realizować i finansować NFZ, a programy polityki zdrowotnej mogą opracowywać, wdrażać, realizować i finansować ministrowie oraz jednostki samorządu terytorialnego. Z punktu widzenia powiatu hajnowskiego najważniejsze to:

1. Narodowy program zwalczania chorób nowotworowych
2. Narodowy program wyrównywania dostępności do profilaktyki i leczenia chorób układu sercowo naczyniowego POLKARD
3. Program badań przesiewowych noworodków w Polsce
4. Narodowy program ochrony zdrowia psychicznego

Krajowy program zmniejszania umieralności z powodu przewlekłych chorób płuc poprzez tworzenie sal nieinwazyjnej wentylacji mechanicznej na lata 2016-2018

PROGNOZY OBSZARU ZDROWIA :

Szacuje się, że statystycznie co czwarta osoba miała lub będzie mieć problemy ze zdrowiem psychicznym, dlatego tak istotne jest przeciwdziałanie niekorzystnej sytuacji epidemiologicznej, polegającej na wysokim obciążeniu populacji skutkami zdrowotnymi, społecznymi i ekonomicznymi wywołanymi przez choroby i zaburzenia psychiczne. Zapewnienie obywatelom dostępu do środowiskowych form psychiatrycznej opieki zdrowotnej może przyczynić się do poprawy ogólnego stanu zdrowia populacji dotkniętej zaburzeniami psychicznymi oraz zwiększyć skuteczność leczenia. Stąd też prognozuje się :

- niezbędne wyrównanie dostępu do różnych form opieki psychiatrycznej;
- wzbogacenie oferty terapeutycznej,
- rozwój środowiskowego modelu opieki psychiatrycznej
- rozwój profilaktyki i zdrowego stylu życia wśród seniorów i osób starszych.
- wydłużenia przeciętnej oczekiwanej długości życia mężczyzn (do 78 lat) i kobiet (do 84 lat) oraz zmniejszenia liczby zgonów z powodu chorób zależnych od stylu życia,
- poprawa jakości ich życia związanej ze zdrowiem,
- ograniczanie społecznych nierówności w zdrowiu.

3. POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie tym sytuacjom poprzez wspieranie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem przy uwzględnieniu możliwości prawnych i finansowych instytucji pomocy społecznych.

Zadaniem pomocy społecznej na poziomie lokalnym jest współtworzenie godziwych warunków egzystencji i pracy dla grup charakteryzujących się ubóstwem i dotkniętych wszelkiego rodzaju dysfunkcjami np. niepełnosprawnością , długotrwałą chorobą , bezrobociem , alkoholizmem .

Pomoc społeczna na poziomie powiatu jest realizowana przez miejskie , miejsko – gminne i gminne ośrodki pomocy społecznej oraz powiatowe centrum pomocy rodzinie. W sieci jednostek z obszaru pomocy społecznej na terenie powiatu swoje miejsce zajmują również Dom Pomocy Społecznej „Rokitnik” w Białowieży , Środowiskowy Dom Samopomocy w Hajnówce , Warsztat Terapii Zajęciowej w Hajnówce , Placówka Opiekuńczo Wychowawcza typu Socjalizacyjnego (Dom Dziecka) w Białowieży , rodzinna piecza zastępcza oraz Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Dodatkowo na terenie powiatu funkcjonują domy całodobowej opieki dla osób starszych i niepełnosprawnych w Hajnówce i Trześciance prowadzone przez parafie oraz Dom Opieki dla osób starszych prowadzony przez Zarząd Główny Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej.

Tabela: Nr 11. Organizacja pomocy społecznej na terenie powiatu hajnowskiego według stanu na dzień 31.12.2015 r.

Wyszczególnienie	Zatrudnienie w OPS	W tym pracownicy socjalni	Asystenci rodziny	Liczba osób którym przyznano decyzją świadczenia	Liczba mieszkańców gminy stan na 31.12.2015 r.	% mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia OPS
Gm. Białowieża	5	2	0	184	2265	8,1
Gm. Czeremcha	4	2	1	313	3319	9,4
Gm. Czyże	3	2	1	134	2116	6,3
Gm. Dubicze Cerkiewne	4	2	0	139	1601	8,7
Gm. Hajnówka	8	4	0	394	3924	10,0
m. Hajnówka	33	10	2	1437	21275	6,8
m. g. Kleszczele	6	3	0	215	2628	8,2
Gm. Narew	3	2	1	371	3636	10,2
Gm. Narewka	8	3	1	285	3803	7,5
Ogółem.	72	30	6	3472	44567	7,8

Źródło: dane pozyskane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu hajnowskiego

Analiza powodów przyznawania pomocy społecznej stanowi istotny element wielowymiarowej diagnozy sytuacji społecznej w powiecie. Ta część diagnozy identyfikuje najważniejsze problemy społeczne występujące w powiecie. Analizując dane statystyczne zawarte w niniejszym dokumencie dotyczące beneficjentów pomocy społecznej należy brać pod uwagę kontekst sytuacji społeczno – ekonomicznej poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego a także fakt , iż jednemu klientowi pomocy społecznej wsparcie może zostać udzielone z kilku powodów.

Źródłem danych dotyczących liczby rodzin i liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodów wymienionych w katalogu ustawowym jest ocena zasobów pomocy społecznej sporządzona przez Ośrodki Pomocy Społecznej w poszczególnych gminach i przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie dla zadań powiatowych na podstawie sprawozdań poszczególnych samorządów gminnych i powiatowych. Ocena zasobów pomocy społecznej jest szerokim zbiorem danych z różnych źródeł takich jak: sprawozdania resortowe MPiPS-03, dane GUS, dane własne jednostek organizacyjnych pomocy społecznej.

Tab. Nr 12 – Powód przyznawania pomocy finansowej

Powody przyznawania pomocy	Liczba rodzin 2012 r.	Liczba rodzin 2013 r.	Liczba rodzin 2014 r.	Liczba rodzin 2015 r.
Bezrobocie	1286	1403	1412	1538
Niepełnosprawność	559	615	621	686
Długotrwała lub ciężka choroba	297	350	363	378
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	253	252	208	198
alkoholizm	80	79	62	86
narkomania	0	1	0	1
Trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	60	61	44	34
Zdarzenia losowe	18	8	5	9
Sytuacja kryzysowa	0	2	0	5
Praca socjalna (bez świadczeń pieniężnych i posiłków)	58	49	63	69

Źródło - Dane ze sprawozdań MPiPS-03 pozyskane z OPS z terenu powiatu

Jak wynika z powyższych danych największą liczbą rodzin korzystających ze wsparcia na poziomie gmin odnotowano z uwagi na ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała i ciężka choroba, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Pozostałe przyczyny udzielania pomocy występują sporadycznie.

Tab. Nr. 13 Liczba osób korzystających ze wsparcia w 2015 roku według wybranych form pomocy.

Gmina	Liczba osób którym przyznano zasiłki okresowe	Liczba osób którym przyznano posiłek	Liczba osób którym świadczone są usługi opiekuńcze	Liczba osób za które gminy ponoszą częściową odpłatność za pobyt w DPS
Białowieża	103	29	0	4
Czeremcha	121	123	0	0
Czyże	40	60	2	2
Dubicze Cerkiewne.	23	64	0	0
m. Hajnówka	746	710	19	19
g. Hajnówka	128	150	0	1
m. g. Kleszczele	49	103	0	3
Narew	176	143	0	2
Narewka	15	108	16	2
Razem	1401	1490	37	33

Źródło - Dane ze sprawozdań MPiPS-03 pozyskane z OPS z terenu powiatu

Z przedstawionych danych wynika, że wsparcie osób potrzebujących, świadczone na poziomie gmin dotyczy nie tylko udzielania bezpośredniej pomocy finansowej, ale również stosowane są inne rodzaje wsparcia. Świadczenie pozafinansowe stanowią istotne wsparcie dla osób potrzebujących, nie zawsze właściwie doceniane. Najwięcej osób z tej grupy wsparcia otrzymało: dofinansowanie do posiłków w tym posiłków oferowanych dzieciom. Kolejnym rodzajem wsparcia jest świadczenie usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze na terenie powiatu organizują 3 gminy dla 37 osób. Z kolei 7 gmin ponosi odpłatność za 33 osoby umieszczone w domach pomocy społecznej.

Ustawa o pomocy społecznej przewiduje, iż w sytuacji niemożności przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych pomoc i wsparcie przysługuje (art. 5 pkt. 2 ustawy) przysługuje również cudzoziemcom przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, którzy zalegalizowali swój pobyt pod względem prawnym. Aktualnie zgodnie z istniejącym stanem prawnym obowiązek udzielania pomocy przez samorząd powiatowy osób niebędących obywatelami naszego kraju może dotyczyć dwóch grup osób:

- a) repatrianci – osoby posiadające obywatelstwo jednego z państw powstałych po rozpadzie ZSRR i dokumentujące przynależność do „polskich korzeni” – sprawy pomocy i wsparcia reguluje ustawa o repatriantach
- b) cudzoziemcy – osoby przybyłe z innych krajów legalizujące swój pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w oparciu o obowiązujące prawo krajowe

W przypadku repatriantów w latach 2001 -2004 na teren powiatu przybyło 4 osoby posiadające status repatrianta, którzy uzyskali przysługujące im wsparcie (pieniężne i niepieniężne) wynikające z przepisów prawa. Środki finansowe na pomoc pochodziły z budżetu państwa. Sprawy w tym zakresie prowadziło Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Miejsce do zamieszkania dla ww. osób udostępniły osoby fizyczne. Możliwość przyjęcia na teren powiatu kolejnych repatriantów wymagałyby pozyskania miejsca do zamieszkania, i miejsca pracy. Natomiast środki na wsparcie (aktualnie) gwarantuje budżet państwa.

Sytuacja w zakresie przyjmowania repatriantów może być dynamiczna, gdyż trwają prace w Sejmie dotyczące zmiany Karty Polaka i niektórych innych ustaw powiązanych z tą Kartą. Wstępna wersja projektu przewiduje wprowadzenie kilku nowych zadań dla starostw powiatowych.

Dotychczas nie wystąpiły przypadki ubiegania się cudzoziemców o wsparcie na terenie naszego powiatu. Tym niemniej sytuację monitorują miejscowe oddziały Straży Granicznej zlokalizowane na terenie naszego powiatu. Współpraca polega na przekazywaniu informacji przez Powiatowe Centrum do jednostek Straży Granicznej o osobach - cudzoziemcach zgłaszających się o wsparcie i pomoc. Środki finansowe w aktualnym stanie prawnym zabezpiecza budżet Państwa.

Natomiast trudno przewidzieć skutki sytuacji zewnętrznej związanej ze ewentualnym zwiększonym napływem cudzoziemców na nasz teren. Brak wolnych miejsc noclegowych na terenie powiatu i istniejący potencjał osobowy Powiatowego Centrum utrudniają przyjęcie tych osób na teren powiatu.

Jakościowo inne niż zadania ośrodków pomocy społecznej są zadania powiatu realizowane przez następujące instytucje:

POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE :

- opracowywania i realizacji powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych,
- opracowywania Powiatowego Programu Pieczy Zastępczej,
- prowadzenia specjalistycznego poradnictwa,
- organizowania opieki w rodzinach zastępczych, udzielania pomocy finansowej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nich dzieci,
- zapewnienia opieki i wychowania dzieciom i młodzieży całkowicie lub częściowo pozbawionej opieki rodzicielskiej,
- pokrywania kosztów utrzymania dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych i w rodzinach zastępczych,
- udzielania wsparcia finansowego pomocnego w usamodzielnieniu się oraz kontynuowaniu nauki osobom opuszczającym placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, domy dla matek z dziećmi i kobiet w ciąży, rodziny zastępcze, schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze,

- integracji środowiskowej dla osób mających trudności w przystosowaniu się do życia,
- pomocy osobom posiadającym status uchodźcy lub ochrony uzupełniającej,
- prowadzenia i rozwoju infrastruktury domów pomocy społecznej oraz umieszczanie w nich skierowanych osób,
- prowadzenia mieszkań chronionych oraz powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z dziećmi i kobiet w ciąży,
- prowadzenia ośrodków interwencji kryzysowej,
 - doradztwa metodycznego dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu,
- terminowej i rzetelnej realizacji sprawozdawczości,
- sporządzania oceny zasobów pomocy społecznej,
- opracowywania i realizacji powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych,
- opracowywania planów zadań i przekazywanie informacji z prowadzonej działalności na potrzeby samorządu województwa,
- dofinansowania do: uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych, imprezach sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych i turystyki osób niepełnosprawnych, zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych, działań mających na celu likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej.
- realizacji uchwał podjętych przez Radę Powiatu, Zarząd Powiatu w sprawach związanych z działalnością Centrum,
- współpracy z organizacjami rządowymi i pozarządowymi, stowarzyszeniami i fundacjami,
- podejmowania doraźnych działań wynikających z aktualnych potrzeb mieszkańców, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
- realizacji zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
- zapewnienia mieszkańcom powiatu bieżących informacji dotyczących działalności Centrum, w tym rehabilitacji społecznej i zawodowej, praw i przywilejów należnych osobom objętym jego działalnością.

DOM POMOCY SPOŁECZNEJ „ROKITNIK” W BIAŁOWIEŻY

Do zadań z zakresu pomocy społecznej realizowanych przez powiat należy prowadzenie oraz rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym, a także umieszczanie

w nich skierowanych przez gminy osób. Zakres i rodzaj usług świadczonych przez domy pomocy społecznej jest jednym z najszerszych pod względem usług świadczonych przez jednostki pomocy społecznej, co sprawia, iż są to jednostki specyficzne, które nie będąc specjalistycznymi zapewniają pomoc we wszystkich sferach związanych z godnym życiem człowieka. Dom Pomocy Społecznej

w Białowieży posiada 71 miejsc w tym 50 dla osób starszych i 21 dla somatycznie chorych.

Tab. Nr 14. Wykaz osób przebywających i skierowanych do Domu Pomocy Społecznej w Białowieży

Rok	Liczba	Liczba	Liczba	Średniomiesięczny
-----	--------	--------	--------	-------------------

	mieszkańców przebywających w ciągu roku	mieszkańców umieszczonych w ciągu roku	mieszkańców opuszczających Dom w ciągu roku	koszt utrzymania 1 mieszkańca
2012	88	19	19	2884
2013	77	12	11	3169
2014	81	15	14	3086
2015	89	21	17	2995

Źródło: opracowanie własne PCPR Hajnówka

W sytuacji systematycznego wzrostu liczby mieszkańców powiatu w wieku poprodukcyjnym oraz rozluźnienia więzi rodzinnych przewiduje się wzrost osób potrzebujących opieki całodobowej a tym samym umieszczenia w domach pomocy społecznej. Rozwiązaniem może być zwiększenie miejsc opiekuńczych w DPS Białowieża w ramach posiadanych przez Dom rezerw powierzchni użytkowej.

ŚRODOWISKOWY DOM SAMOPOMOCY W HAJNÓWCE

Dom przeznaczony jest dla 55 osób. Z usług ŚDS korzystało odpowiednio osób: 2012 r. – 67 , 2013 r. – 72 ; 2014 r. – 67 ; 2015 r. – 64. Decyzje o możliwości korzystania z usług ww. ŚDS i decyzje o odpłatności wydaje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Hajnówce.

WARSZTAT TERAPII ZAJĘCIOWEJ W HAJNÓWCE

Na terenie Powiatu Hajnowskiego działa Warsztat Terapii Zajęciowej prowadzony przez Parafię Prawosławną w Hajnówce. Działalność Warsztatu współfinansowana jest ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz ze środków powiatu hajnowskiego WTZ jest placówką pobytu dziennego i wsparciem obejmuje 35 uczestników. Terapia zajęciowa odbywa się w następujących pracowniach: informatycznej, samoobsługi i czynności dnia codziennego, ceramicznej, plastyczno-malarskiej, krawieckiej, rękodzieła artystycznego, umiejętności społecznych i umiejętności praktyczno-zawodowych. Rehabilitacja odbywa się zgodnie z indywidualnym programem rehabilitacji, którego celem jest poprawa i rozwój kondycji fizycznej i psychicznej uczestników, aktywizacja i przygotowanie do życia w społeczeństwie, również do podjęcia pracy. Terapia prowadzona jest w zakresie samoobsługi i czynności życia codziennego, przygotowywania podstawowych posiłków, pokonywania trudności związanych z radzeniem sobie w skomplikowanych sytuacjach. Uczestnicy nabywają umiejętności wykonywania przedmiotów użytkowych i artystycznych, obsługi maszyn, np. do cięcia drewna, do szycia oraz obsługi komputera. Czas trwania zajęć w warsztacie wynosi nie więcej niż 7 godzin dziennie i 35 godzin tygodniowo. Uczestnikiem Warsztatu może zostać osoba, posiadająca orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności ze wskazaniem do uczestnictwa w warsztacie.

Ponadto zajęciami Warsztatu Terapii Zajęciowej w Nowej Woli powiat ziemski Białystok objętych jest 7 osób niepełnosprawnych z powiatu hajnowskiego. Łącznie na zajęcia WTZ z powiatu hajnowskiego aktualnie uczęszcza 42 osoby.

W niektórych obszarach w realizacji zadań pomocy społecznej uczestniczą jednostki nie wchodzące w skład zespolonej administracji powiatowej. Do tych jednostek należą:
DOM OPIEKI „SAMARYTANIN „ W HAJNÓWCE NA 45 MIEJSC
DOM OPIEKI W TRZEŚCIANCE NA 27 MIEJSC.
 Domy opieki prowadzone są przez Parafie Prawosławne. Oba Domy mają wpis do wykazu placówek , prowadzonych przez Podlaski Urząd Wojewódzki w Białymstoku.
OŚRODEK OPIEKUŃCZY POLSKIEGO KOMITETU POMOCY SPOŁECZNEJ

W STARZYNIĘ na 30 miejsc.

PROGNOZY OBSZARU POMOCY SPOŁECZNEJ

- wszystkie gminy powiatu spełniają ustawowy wymóg zatrudnienia pracowników socjalnych wynikających z ustawy o pomocy społecznej,

- pięć samorządów gminnych zatrudnia asystentów rodziny tj. miasto Hajnówka i gminy: Czeremcha, Czyże , Narew i Narewka. Pozostałe Ośrodki Pomocy Społecznej , brak zatrudnienia asystentów rodziny tłumaczy , iż w przypadku wystąpienia problemów w tym zakresie – problemy te będą rozwiązywać aktualnie zatrudnieni pracownicy OPS-u,
- 7,8 % mieszkańców powiatu otrzymuje wsparcie ośrodków pomocy społecznej w formie pieniężnej i niepieniężnej. Zróżnicowanie częstotliwości udzielania pomocy waha się od 6,3% mieszkańców w gminie Czyże do 10,2 % w gminie Narew,
- powiat ma rozwiniętą infrastrukturę pomocową,
- występuje niewystarczająca liczba usług opiekuńczych i specjalistycznych, które mogłyby pomóc w utrzymaniu osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku.

4. PIECZA ZASTĘPCZA

Pieczą zastępczą sprawowana jest nad dzieckiem w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców . Jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego wykonujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówki wsparcia dziennego, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne , interwencyjne ośrodki preadopcyjne , ośrodki adopcyjne oraz podmioty, którym zlecono realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

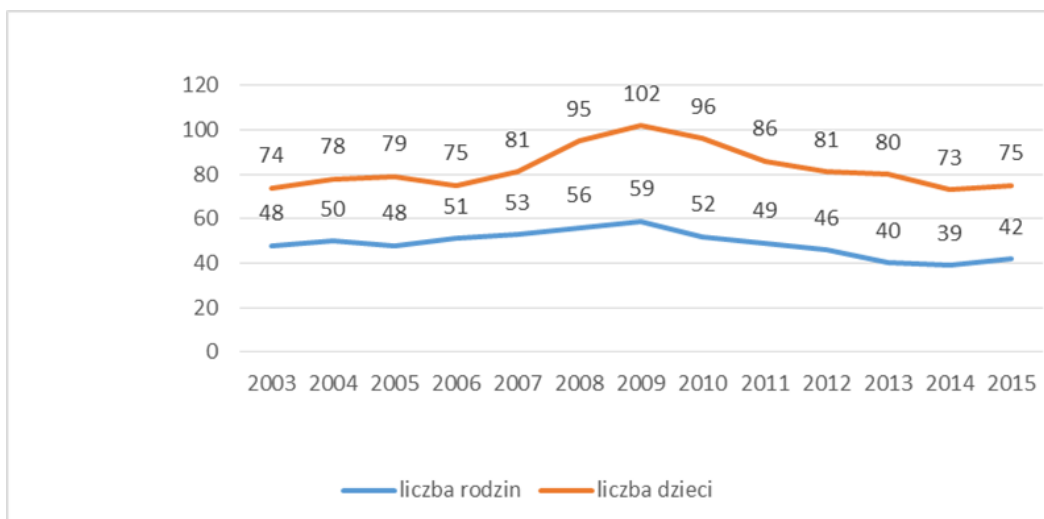
Podstawą umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej jest orzeczenie sądu , ale w przypadku pilnej konieczności, na wniosek lub za zgodą rodziców dziecka, możliwe jest umieszczenie dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej, na podstawie umowy zawartej między rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka a starostą właściwym ze względu na miejsce zamieszkania tej rodziny lub miejsce prowadzenia rodzinnego domu dziecka. O zawartej umowie starosta zawiadamia niezwłocznie sąd. Bywa też tak, że dziecko jest w pieczy zastępczej na własną prośbę, na wniosek rodzica lub osoby trzeciej, a także w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie po interwencji pracownika socjalnego.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno nastąpić po wyczerpaniu wszystkich form pomocy rodzicom dziecka, chyba, że dobro dziecka wymaga zapewnienia mu niezwłocznie pieczy zastępczej. Dziecko umieszcza się w pieczy zastępczej do czasu zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny albo umieszczenia go w rodzinie przysposabiającej.

Obowiązek pieczy zastępczej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego.

Pieczę zastępczą organizuje powiat .

Wykres Liczba rodzin zastępczych i ich wychowanków na terenie powiatu hajnowskiego w latach 2003 - 2015

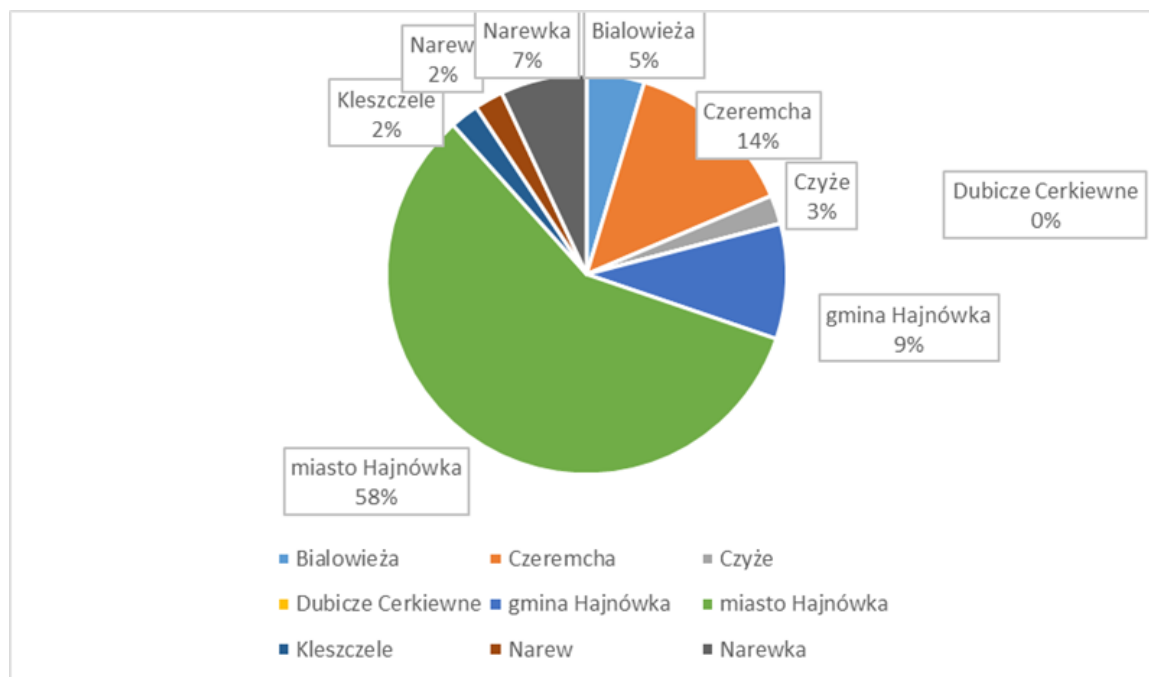
Z powyższego wykresu wynika, że liczba rodzin zastępczych i wychowanków umieszczonych w tych rodzinach na terenie powiatu od 2009 roku ma tendencję spadkową. Kolejnym pozytywną tendencją jest fakt, iż nie ma wzrostu liczby nowych dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej w stosunku do lat poprzednich.

Rozkład pieczy zastępczej w powiecie w układzie przestrzennym

Tabela 15. Liczba rodzin zastępczych w Powiecie stan na 31.12.2015 r.

Gmina	Liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka	Liczba dzieci w rodzinach zastępczych	Uwagi
1. Białowieża	2	2	2 rodziny spokrewnione
2. Czeremcha	6	14	3 rodz. zawodowe 2 rodz. niezawodowe 1 rodz. spokrewniona
3. Czyże	1	1	1 rodzina niezawodowa
4. Dubicze Cerkiewne	0	0	
5. Hajnówka gmina	4	4	2 rodziny spokrewnione 1 rodzina niezawodowa
6. Hajnówka miasto	25	48	2 rodzinne domy dziecka Rodziny niezawodowe - 8 Rodziny spokrewnione - 15
7. Kleszczele miasto i gmina	1	1	Rodzina spokrewniona
8. Narew	1	1	1 rodzina niezawodowa
9. Narewka	3	4	2 rodziny spokrewnione 1 rodzina niezawodowa
Razem	42	75	

Wykres graficzny przedstawiający liczbę wychowanków umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie poszczególnych gmin powiatu.

Ponad połowę rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu znajduje się w mieście Hajnówka (58%), następnie w gminie Czeremcha (14%).

Tylko na terenie gminy Dubicze Cerkiewne na dzień dzisiejszy nie funkcjonują rodziny zastępcze. Duży udział rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych na terenie gminy Czeremcha wynika, iż w 3 z 6 rodzin zastępczych umieszczeni są wychowankowie z innych powiatów i są to rodziny w których przebywa od 2 do 5 wychowanków.

Rozmieszczenie pieczy zastępczej na terenie powiatu wynika przede wszystkim z przyczyn losowych.

Tabela Nr.16 Rodzinna piecza zastępcza – liczba rodzin i wychowanków

Wyszczególnienie	Rodziny zastępcze spokrewnione	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe	Rodzinne domy dziecka	Rodzinna piecza zastępcza Ogółem
1.Liczba – 2012 r.	20	13	4	0	46
rodzin - 2015 r.	27	10	3	2	42
2.Liczba – 2012 r.	41	18	22	0	81
Dzieci - 2015 r.	39	13	10	13	75
3.Liczba – 2012 r.	7	2	1	0	10
dzieci - 2015 r.	5	3	0	6	11
umieszczonych w pieczy					
4.Liczba - 2012 r. dzieci -	2	2	0	0	4
2015 r. opuszczających	2	2	9	0	13
pieczę zastępczą					
5.Liczba -2012 r.	4	2	11	0	17
dzieci - 2015 r.	5	1	6	6	18
z orzeczoną					
niepełnosprawnością					

Źródło - Dane własne PCPR Hajnówka sprawozdanie PS-02 za 2012 rok i 2015 rok

Tabela Nr 17 Okres przebywania dziecka w pieczy zastępczej – 31.12.2015 r.

Wyszczególnienie	Dzieci umieszczone w pieczy	Okres przebywania w pieczy zastępczej

		do 3 m-cy	od 3 do 6 m-cy	od 6 do 12 m-cy	Od 1 roku do 2 lat	od 2 do 3 lat	pow. 3 lat
Rodziny spokrewnione	39	2	1	1	2	2	31
Rodziny niezawodowe	13	1	0	1	1	0	10
Rodziny zawodowe	10	0	0	0	0	0	10
Rodzinne domy dziecka	13	0	0	0	0	0	13
Dom Dziecka w Białowieży	28	0	5	2	4	2	15

Źródło - Sprawozdanie rzeczowo – finansowe z wykonania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za 2015 r.

Z powyższego wynika, iż okres przebywania większości wychowanków pieczy zastępczej wynosi 3 lata i więcej (77,2%) Z kolei z analizy planów usamodzielnianych wychowanków wynika, iż ich pobyt w pieczy zastępczej trwa przeciętnie kilka – a nawet w skrajnych przypadkach kilkanaście lat.

Tabela Nr 18– dzieci w pieczy zastępczej według wieku, powodu umieszczenia -2015 r.

Wyszczególnienie	Liczba dzieci w pieczy zastępczej rodzinnej	Liczba dzieci w pieczy zastępczej instytucjonalnej	Ogółem liczba dzieci w pieczy zastępczej
Dzieci w pieczy zastępczej w wieku – ogółem w tym:	75	28	103
Poniżej 1 roku życia	2	1	3
Od 1 do 3 lat	2	0	2
Od 4 - 6 lat	5	1	6
Od 7 – 13 lat	30	5	35
Od 14 -17 lat	14	16	30
Od 18 – 24 lat	22	5	27
Powód umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej:			
sieroctwo	2	1	3
pólsieroctwo	6	3	9
uzależnienia rodziców w tym alkoholu	12	19	31
bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych	20	2	22
Niepełnosprawność jednego z rodziców	3	1	4
Pobytu za granicą 1 z rodziców (praca zarobkowa)	1	0	1
inne	31	1	32
dzieci cudzoziemców	0	1	1

Źródło - Sprawozdanie rzeczowo – finansowe z wykonania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za I półrocze 2015 r.

Przedział wiekowy dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej świadczy, iż do rodzin trafiają w większości nastolatki. Wychowankowie w wieku 7 – 13 lat stanowią - 40,05 %. Wzrasta liczba wychowanków w wieku 18-24 lat – 29,3 %. Powyższe wynika z korzystnych zapisów ustawowych umożliwiających pobyt wychowanków w dotychczasowej rodzinie zastępczej po osiągnięciu pełnoletności (wyższa kwota pomocy finansowej w trakcie kontynuowania nauki od kwoty przysługującej na usamodzielnienie na ten sam cel).

INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA

Na terenie powiatu hajnowskiego funkcjonuje placówka opiekuńczo- wychowawcza typu socjalizacyjnego – Dom Dziecka w Białowieży. Zgodnie z decyzją Wojewody Podlaskiego placówka posiada zezwolenie na opiekę nad 30 wychowankami.

**Tabela Nr 19 - Wychowankowie instytucjonalnej pieczy zastępczej z powiatu hajnowskiego
(sprawozdania MPiPS -03 i opracowania własne PCPR Hajnówce)**

Wyszczególnienie	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015
Liczba wychowanków przebywających w ciągu roku w: Dom Dziecka w Białowieży	39	35	36	36
Liczba wychowanków w DD w Białowieży z powiatu hajnowskiego	30	26	21	28
Liczba wychowanków z powiatu hajnowskiego umieszczonych w placówkach (DD) na terenie innych powiatów	7	0	0	1
Nowe umieszczenia wychowanków w DD w Białowieży (przyływy) ogółem	10	3	12	7
Umieszczenia wychowanków w DD Białowieża z powiatu hajnowskiego	10	0	7	5
Usamodzielnienia wychowanków z DD w Białowieży	8	11	5	9
Usamodzielnienia wychowanków z powiatu hajnowskiego	7	9	2	8
a) z DD w Białowieży	7	0	0	1
b) z innych DD poza powiatem				

Źródło opracowanie własne PCPR w Hajnówce na podstawie dostępnych sprawozdań

W Domu Dziecka w Białowieży na 31 grudnia 2015 r. przebywało 28 wychowanków :
W placówkach opiekuńczo wychowawczych takich jak Dom dziecka w Białowieży można umieszczać dzieci :

- powyżej 7 roku życia (do 31.12. 2015 r.)
- powyżej 10 roku życia (od 1 stycznia 2016 r.) – w wyjątkowych przypadkach np. rodzeństwa można umieszczać dzieci poniżej 10 roku życia.

W związku z powyższym zasadnym jest rozwój rodzinnej pieczy zastępczej, która będzie mogła być sprawowana wobec młodszych dzieci w przypadku niemożliwości zapewnienia im opieki i wychowania przez rodziców.

Dodatkowo placówki opiekuńczo-wychowawcze powinny obniżyć do 2020 r. stan wychowanków do 14 dzieci lub utworzyć oddzielne placówki o maksymalnej liczbie 14 miejsc.

Osobie opuszczającą pieczę zastępczą po osiągnięciu pełnoletności , rodzinę zastępczą , rodzinny dom dziecka , placówkę opiekuńczo – wychowawczą , zwaną dalej „osobą usamodzielnianą , w przypadku gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia Sądu przyznaje się:

1) pomoc na:

- a) kontynuowanie nauki (wniosek o przyznanie pomocy na kontynuowanie nauki osoba usamodzielniana składa w powiecie właściwym na miejsce zamieszkania przed umieszczeniem w pieczy zastępczej)
- b) usamodzielnienie - pomoc pieniężna (wniosek o przyznanie pomocy na usamodzielnienie osoba usamodzielniana składa w powiecie właściwym na miejsce zamieszkania przed umieszczeniem w pieczy zastępczej)
- c) zagospodarowanie (wniosek o przyznanie pomocy na zagospodarowanie osoba usamodzielniana składa w powiecie właściwym na miejsce osiedlenia się osoby usamodzielnianej)

2) udziela się pomocy w uzyskaniu:

- a) odpowiednich warunków mieszkaniowych – (wniosek o przyznanie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych osoba usamodzielniana składa w powiecie właściwym ze względu na miejsce osiedlenia się osoby usamodzielnianej),
- b) zatrudnienia – (wniosek o przyznanie pomocy w uzyskaniu zatrudnienia osoba usamodzielniana składa w powiecie właściwym ze względu na miejsce osiedlenia się osoby usamodzielnianej).

Warunkiem przyznania pomocy na kontynuowanie nauki i na usamodzielnienie jest złożenie wniosku oraz posiadanie zatwierdzonego indywidualnego programu usamodzielnienia, określającego w szczególności:

- zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia,
- sposób uzyskania przez osobę usamodzielnianą wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz w podjęciu przez osobę usamodzielnianą zatrudnienia.

Indywidualny program usamodzielnienia jest opracowywany przez osobę usamodzielnianą wspólnie z opiekunem usamodzielnienia lub koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem przez osobę usamodzielnianą pełnoletności, a następnie jest zatwierdzany przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie.

Tabela Nr 20 – Wydatki na usamodzielnienie

Rodzaj pomocy usamodzielnianym		2013 rok		2014 rok		2015 rok	
		Liczba	Wydatki	Liczba	Wydatki	Liczba	Wydatki
1.Pomoc pieniężna na kontynuowanie	Pieczna rodzinna	10	57.673	16	76.965	16	78.588
	Pieczna instytucjonaln	7	23.652	7	25.518	9	17.162
2.Pomoc pieniężna jednorazowa na	Pieczna rodzinna	4	21.411	3	16.482	6	26.376
	Pieczna instytucjonaln	2	11.529	1	4.941	2	13.176
3.Pomoc na zagospodarowani	Pieczna	1	2.488	1	1.500	2	6.000
	Pieczna	1	1.986	2	5.578	1	1150

Źródło opracowanie własne PCPR w Hajnówce

Występują problemy z pozyskaniem przygotowanych opiekunów usamodzielnienia, czyli osób pełniących kluczową rolę we wprowadzaniu wychowanka w dorosłe życie. Nowe rozwiązania prawne wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej pogorszyły warunki usamodzielniania części wychowanków, szczególnie z rodzin zastępczych spokrewnionych.

Odpowiedzialność za zapewnienie pomocy usamodzielniającym się wychowankom została powierzona jako zadanie własne, powiatom , których niewystarczające możliwości finansowe, brak własnej bazy lokalowej (mieszkaniowej) oraz często trudna sytuacja na lokalnym rynku pracy, uniemożliwiają skuteczne działania na rzecz wychowanków. Szczególnie dotkliwym problemem są ograniczone możliwości zapewnienia odpowiednich warunków mieszkaniowych, co dla części wychowanków oznacza konieczność powrotu do dawnego , często patologicznego środowiska. Zdarzają się również przypadki korzystania przez usamodzielnianych wychowanków ze świadczeń pomocy społecznej lub uzyskanie statusu osoby bezrobotnej. Występują również przypadki wśród usamodzielnianych wychowanków (w większości opuszczających MOW-y , MOS-y, Zakłady Poprawcze) przerywania programu usamodzielnienia.

Jednym z największych problemów osób usamodzielnianych, opuszczających pieczę zastępczą jest trudność w pozyskaniu we własnym zakresie mieszkania. Ponadto osoby te cechują się często biernością i niechęcią do zmian w swoim życiu. Niejednokrotnie mają zbyt niską motywacją do

zdobywania wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych. Okoliczności te w istotny sposób utrudniają realizację programów usamodzielnienia.

PROGNOZY OBSZARU PIECZY ZASTĘPCZEJ:

- w strukturze rodzin zastępczych przeważają rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem (65,9%),
- liczba dzieci w nich umieszczonych stanowi 54,7% ogółu dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu,
- jedną z najważniejszych przyczyn umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej są uzależnienia rodziców (alkohol) , bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych, niewielki procent stanowi brak rodziców lub jednego z rodziców jako powód umieszczenia w pieczy zastępczej,
- w latach 2012 – 2015 nastąpił spadek liczby rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych odpowiednio - dynamika spadku 95,7 % i 92,6 %. Jednocześnie trudno ocenić czy ta pozytywna tendencja jest stała. Liczba wychowanków opuszczających pieczę zastępczą wynika po części z faktu zakończenia nauki i zakończenia udzielania wsparcia finansowego usamodzielnianym wychowankom wynikającego z wyczerpania możliwości prawnych udzielania dalszej pomocy,
- analiza programów usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej wskazuje , iż brak jest pełnego zestawu narzędzi dla zapewnienia usamodzielnianemu wszechstronnego wsparcia,
- celowe jest podejmowanie działań wspierających proces usamodzielnienia, aby mógł on przebiegać w szerszym zakresie i w bardziej efektywny sposób, umożliwiając młodym osobom rozpoczęcie samodzielnego życia.

5. PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE.

Przemoc w rodzinie nie należy do zjawisk marginalnych i dotyka ludzi z różnych środowisk społecznych. Sprawy z obszaru przemocy w rodzinie reguluje ustawa z dnia 29 lipca 2005 r o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wskazując , iż przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej , a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności.

Z uwzględnieniem powyższych zasad Rada Powiatu Hajnowskiego przyjęła Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 – 2021. Z diagnozy zjawiska przemocy na terenie powiatu poprzedzającej opracowanie powyższego Programu wynika, iż nie jest to zjawisko marginalne.

Na terenie każdej gminy powiatu hajnowskiego rocznie zakładanych jest kilkanaście – kilkadziesiąt niebieskich kart. W skali powiatu w latach 2011 – 2015 liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej karty” wzrosła z 69 kart w 2011 r. do 174 w 2015 r.

Do zadań powiatu należy realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,

zapewnienie osobom dotkniętych przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia, zapewnienie osobom dotkniętych przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej,

Działania powiatu w tym obszarze wymagają bieżącej współpracy z samorządem gminnym (jednostkami zajmującymi się problematyką przemocy) , szkołami (pedagodzy szkolni , wychowawcy , psychologowie), służbą zdrowia , Policją , Sądami , Prokuraturą , organizacjami pozarządowymi.

Prowadzenie działalności informacyjnej dla osób będących ofiarami przemocy w rodzinie. W 2015 r. Centrum opracowało i upowszechniło wśród lokalnych instytucji ulotkę, skierowaną do osób uwikłanych w przemoc pn. „Żółta kartka”, zawierającą podstawowe informacje dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie, a także dane na temat miejsca uzyskania pomocy i wsparcia (adres, telefon i email PCPR w Hajnówce);

PCPR przygotowało „Informator dotyczący podmiotów świadczących pomoc dla osób doświadczających przemocy w rodzinie oraz podmiotów realizujących oddziaływanie wobec osób stosujących przemoc w rodzinie na terenie powiatu hajnowskiego”, zawierający: dane teleadresowe Centrum jako podmiotu realizującego oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne, wykaz zespołów interdyscyplinarnych wraz z danymi teleadresowymi ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu, wykaz jednostek specjalistycznego poradnictwa w powiecie oraz organizacji pozarządowych świadczących usługi na rzecz rodzin dotkniętych przemocą; Ww. informator, wraz z „Założeniami Programu korekcyjno-edukacyjnego” przekazano do Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim, Komendy Powiatowej Policji w Hajnówce, Prokuratury Rejonowej w Hajnówce oraz Ośrodków Pomocy Społecznej i Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminach z terenu powiatu (pismo z dnia 10.07.2015 r.); informator został również opublikowany na stronie internetowej PCPR w Hajnówce;

Rozpowszechniano (w siedzibie PCPR oraz wśród lokalnych placówek i instytucji pomocowych) broszury, ulotki i plakaty informacyjne dotyczące przeciwdziałania przemocy, pozyskane z innych instytucji i organizacji, np.: ulotka „Prawa ofiar przemocy seksualnej”- opracowana przez Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania, „Informator o alternatywnych sposobach rozwiązywania sporów” opracowany przez Ministerstwo Sprawiedliwości.

PROGNOZY OBSZARU PRZEMOCY:

- w skali powiatu w latach 2011 – 2015 liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej karty” wzrosła z 69 kart w 2011 r. do 174 w 2015 r.,
- wydaje się to jednak związane z edukacją w obszarze przemocy i wzrostem świadomości społecznej,
- występuje niewystarczające wsparcie terapeutyczne, pomocowe i profilaktyczne w zakresie przeciwdziałania przemocy,
- funkcjonujące zespoły w gminach pełnią właściwie swoje funkcje diagnostyczno-pomocowe.

6. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ W POWIECIE

Osoby niepełnosprawne stanowią w Polsce bardzo liczną społeczność. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego uzyskanych dzięki Narodowemu Spisowi Powszechnemu w 211 roku liczba osób niepełnosprawnych w Polsce wynosiła 4.697,5 tys. co stanowi 12,2 % ogółu ludności kraju. Oznacza to , że co 8 mieszkańców Polski był osobą niepełnosprawną.

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 4 marca 2010 r. o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2011 r. udzielanie odpowiedzi na pytania dotyczące niepełnosprawności odbywało się na zasadzie dobrowolności – ze względu na specyfikę i wrażliwość tematu. Na pytania odpowiadały osoby dorosłe, które wyraziły na to zgodę, natomiast na temat dzieci informacji udzielali rodzice lub opiekunowie.. Tym niemniej z dostępnych danych wyłania się problem niepełnosprawności wśród mieszkańców powiatu. Według danych z publikacji Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego w Białymstoku , wydanie rok 2014 pt. „ Ludność i gospodarstwa domowe – Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań „, uzyskano następujące dane dotyczące tej problematyki .

Liczba osób niepełnosprawnych w województwie podlaskim według wspomnianego spisu wyniosła 131,8 tys. w tym: osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 4,0% , w wieku produkcyjnym – 44,4% i poprodukcyjnym – 51,6 % ogółu populacji. Osoby z niepełnosprawnością stanowiły 11,0 % mieszkańców Województwa Podlaskiego.

Tabela Nr. 21 Wybrane dane o osobach niepełnosprawnych w województwo podlaskim i powiecie hajnowskim

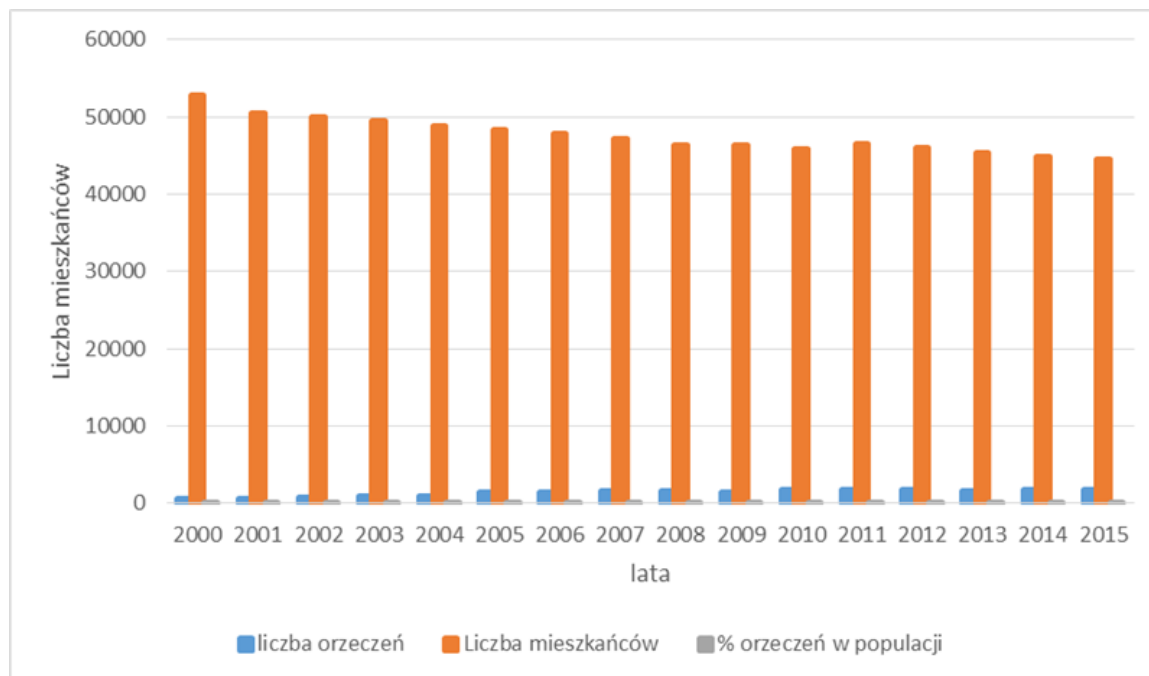
Osoby niepełnosprawne	Liczba osób niepełnosprawnych na	Liczba osób niepełnosprawnych na	% udział osób niepełnosprawnych (na
-----------------------	----------------------------------	----------------------------------	-------------------------------------

	1000 ludności w województwie podlaskim	1000 ludności w powiecie hajnowskim	1000 mieszkańców) w powiecie hajnowskim w stosunku do woj. podlaskiego
Ogółem w tym:	110	165	150 %
Mężczyźni	104	146	140 %
Kobiety	115	183	159 %

Wojewódzki Urząd Statystyczny w Białymstoku – Ludność i gospodarstwa domowe NSP Ludności mieszkań – wydania 2014 rok. (str. 54,55, 59 i 74)

Według powyższej publikacji częstotliwość występowania niepełnosprawności w powiecie hajnowskim jest najwyższa w województwie podlaskim , przy średniej wojewódzkiej osób niepełnosprawnych na 1000 ludności – 110. Powyższe fakty potwierdzają dane Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Hajnówce. Od chwili utworzenia Powiatowego Zespołu liczba orzekanych osób systematycznie wzrasta.

Liczba wydanych orzeczeń przez Powiatowy Zespół w latach 2000 -2015 w stosunku do liczby mieszkańców powiatu.

W 2000 r. (utworzenie Zespołu ds. orzekania w powiecie hajnowskim) Powiatowy Zespół orzekł 603 osoby natomiast w 2014 – 1.785 osób tj. wzrost o 296 % co oznacza trzykrotny wzrost orzekanych osób za ten okres. Jednocześnie liczba orzekanych osób w populacji ogółu mieszkańców powiatu wrosła do 4 % w 2014 r. Oznacza to ,że w Zespole orzekał się co 25 mieszkańców powiatu.

Populacja osób niepełnosprawnych jest zróżnicowana pod wieloma względami. Dlatego pomocne będzie przeanalizowanie wybranych danych osób orzekanych w Powiatowym Zespole w latach 2010 – 2015.

Tabela Nr 22. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności według wieku , stopnia niepełnosprawności

Rok	Ogółem orzeczenia o uzyskaniu niepełnosprawności	Dzieci do 16 lat	Dorośli pow. 16 lat	Stopień niepełnosprawności osób pow. 16 lat		
				znaczny	umiarkowany	lekki
2010	1746	139	1607	559	665	335

2011	1745	126	1619	686	630	303
2012	1717	140	1577	642	618	317
2013	1502	130	1372	472	651	249
2014	1744	142	1602	553	821	228
2015	1736	144	1592	544	800	215

Dane Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Hajnówce.

W analizowanych latach 2010 – 2015 dzieci i młodzież do 16 lat stanowią od 7,2 % do 8,6 % osób uzyskujących dokument potwierdzający niepełnosprawność. Może to wynikać ze struktury wiekowej mieszkańców powiatu gdzie osoby w wieku do 16 lat stanowią ok. 15 % ogółu mieszkańców. Natomiast nasilenie zachorowalności wzrasta wraz z wiekiem i tym samym liczba osób starszych uzyskujących niepełnosprawność jest bardzo wysoka. Pod względem uzyskiwanych stopni niepełnosprawności ponad połowę orzekanych osób uzyskuje umiarkowany stopień niepełnosprawności

W drugiej kolejności stopień znaczny i ok. 20 % stopień lekki.

Tabela Nr 23 Rodzaje dysfunkcji , przyczyny otrzymania stopnia niepełnosprawności

Rodzaj dysfunkcji	Rok					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
01-U upośledzenie umysłowe	12	14	19	16	22	15
02-P choroby psychiczne	118	116	101	85	123	121
03-L zaburzenia głosu , mowy , słuchu	48	53	73	65	77	55
04-O – choroby wzroku	42	37	43	22	31	34
05-R – narząd ruchu	576	572	580	564	657	684
06-E - epilepsja	18	12	11	13	11	21
07-S – układ oddechowy i krążenia	338	331	344	230	260	244
08-T – układ pokarmowy	61	51	51	35	40	50
09-M – układ moczowo - płciowy	50	44	35	52	27	35
10-N – schorzenia neurologiczne	209	195	182	156	212	198
11- I – inne schorzenia	127	194	138	134	135	102
12- C – całościowe zaburzenia rozwojowe	0	0	0	0	0	0

Dane Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Hajnówce

Mówiąc o osobach niepełnosprawnych , mamy na myśli nie tylko osoby posiadające stopień niepełnosprawności orzeczonego przez Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności ale również niepełnosprawność potwierdzoną przez lekarzy orzeczników ZUS lub KRUS , komisję KIZ (grupy inwalidzkie nadawane do 1988).

Tendencja wzrostowa liczby osób ubiegających się o uzyskanie dokumentu potwierdzającego niepełnosprawność wynika z wielu przyczyn w tym w szczególności: ubiegania się do dofinansowania środkami PFRON, skorzystania z różnych ulg i uprawnień przysługujących osobom niepełnosprawnym, zmianami przepisów prawa.

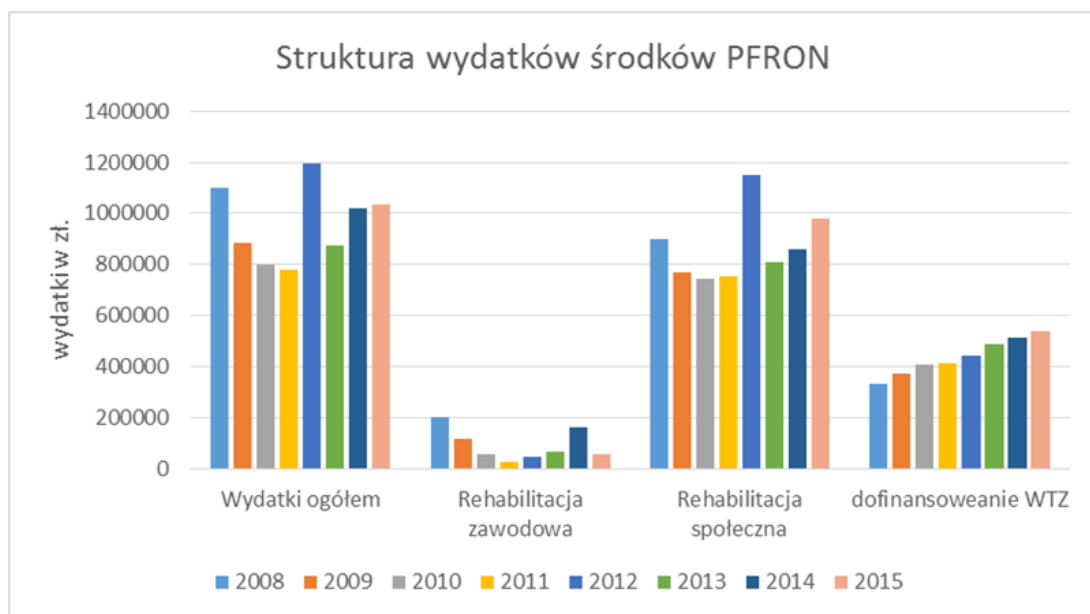
Instrumentami wspierania osób niepełnosprawnych są środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych ,otrzymywane przez samorząd powiatowy. Rada Powiatu w formie Uchwały określa kierunki wykorzystania tych środków. Poniższa tabela przedstawia wielkość otrzymywanych i wykorzystanych środków PFRON w poszczególnych latach.

Tabela Nr. 24 Wydatki środków PFRON

Rodzaj wydatków	Lata – wydatki w zł.							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015

1. Instrumenty i usługi rynku pracy	2931	3134	8861	5781	5280	15919	3759	11916
2.Podjęcie działalności gospodarczej	0	87000	0	19500	0	0	0	45.000
3.Wyposażenie stanowisk pracy osoby niepełnosprawnej	197912	29657	47044	0	38624	47996	0	0
4.Szkolenia niepełnosprawnych	0	1767	0	0	0	0	0	1400
Rehabilitacja zawodowa - ogółem	200843	118424	55905	25281	43904	63915	3759	58316
5.Turnusy rehabilitacyjne	284656	138401	129032	103388	231432	86272	87251	131229
6.Sport, kultura, rekreacja i turystyka	6696	13466	10227	2793	8646	6250	5000	3500
7.Sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i pomocnicze	362740	181676	162322	204719	404758	200427	382194	286639
8.Likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się	81757	60931	34926	26083	63767	26980	30367	18487
9.Dofinansowanie do WTZ	330837	370100	405877	414284	443880	488268	511695	538860
Rehabilitacja społeczna - ogółem	899340	767708	742384	751267	1152483	808197	857031	978715
Środki PFRON ogółem	1100183	886132	798289	776548	1196387	872112	1020266	1033797

Dane : Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Hajnówce

Otrzymywana ilość środków PFRON na przestrzeni ostatnich 7 lat do dyspozycji samorządu powiatowego jest zróżnicowana w latach z lekką tendencją spadkową. Dynamika ilości środków rok 2008 do 2015 wynosi 94,5%. W strukturze wydatków – środki na rehabilitację zawodową stanowią od

0,4 % do 18,0% ogółu wydatków. Pozostałe środki wykorzystywane są na zadania w zakresie rehabilitacji społecznej. W ramach tego obszaru wydatków największą pozycję stanowi dofinansowanie do bieżącej działalności Warsztatu Terapii Zajęciowej w Hajnówce, które stanowi w ostatnich latach od 56 do 60,5% wydatków na rehabilitację społeczną. Natomiast wydatki na utrzymanie WTZ w ogólnej puli środków PFRON od 2010 roku przekraczają 50% (np. rok 2013 - stanowią 56 %. W dalszej kolejności pod względem wysokości wydatków stanowią wydatki na dofinansowanie do zaopatrzenia osób niepełnosprawnych w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych.

Tabela Nr 25 . Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z dofinansowania

Rodzaj zadań	Liczba osób korzystających z dofinansowania środkami PFRON							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1. Instrumenty i usługi rynku pracy	1	1	1	1	3	7	3	3
2.Podjęcie działalności gospodarczej	0	3	0	1	0	0	0	0
3.Wyposażenie stanowisk pracy osoby niepełnosprawnej	5	2	1	0	1	1	0	1
4.Szkolenia niepełnosprawnych	0	1	0	0	0	0	0	1
Rehabilitacja zawodowa - ogółem	6	7	2	2	4	8	3	5
5.Turnusy rehabilitacyjne	468	195	172	132	269	96	93	129
6.Sport, kultura, rekreacja i turystyka – liczba organizacji	3	4	3	2	2	1	1	1
7.Sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i pomocnicze	451	320	338	439	571	408	591	504
8.Likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się	15	13	12	18	23	17	11	12
9.Dofinansowanie do WTZ – liczba uczestników	25	29	30	30	30	33	35	35
Rehabilitacja społeczna - ogółem	962	561	555	621	895	555	731	681
Ogółem osoby korzystające z dofinansowania środkami PFRON	968	568	557	623	889	563	734	686

Dane : Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Hajnówce

Liczba osób korzystających z dofinansowania środkami PFRON jest zróżnicowana w latach i zależy od posiadanych środków jak też od struktury ich wykorzystania. Najwięcej osób otrzymało dofinansowanie w 2008 r. – 968, najmniej w 2010 – 557.

Innym instrumentem bezpośredniego finansowego wspierania osób niepełnosprawnych jest pilotażowy program „Aktywny Samorząd” do którego realizacji Powiat Hajnowski przystąpił w 2012 r. W trakcie jego realizacji udzielono wsparcia finansowego osobom niepełnosprawnym, kwalifikującym się do udziału ww. programie. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela Nr 26. Zadania realizowane w ramach programu pilotażowego Aktywny Samorząd.

Obszar wsparcia	2012 rok	2013 rok	2014 rok	2015 rok
Obszar A1 –pomoc w oprzyrządowaniu samochodu	0	1	2	0
- liczba osób	0	1102	4000	0
- kwota zł				
Obszar A2 – uzyskanie prawa jazdy	0	0	1	1

- liczba osób - kwota zł.	0	0	1250	1182
Obszar B! – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego - liczba osób - kwota zł.	0 0	4 19288	5 22440	0 0
Obszar B2 – dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi sprzętu elektronicznego	0 0	1 2000	1 2000	0 0
Obszar C1 – pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego - liczba osób - kwota zł.	2 20000	3 21000	3 31177	0 0
Obszar C2 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej wózka elektrycznego - liczba osób - kwota zł.	1 2155	7 11224	5 5868	7 10640
Obszar C3 – pomoc w zakupie protezy kończyn w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne - liczba osób - kwota zł.	0 0	3 14000	3 18000	1 13950
Moduł II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym - liczba osób - kwota zł.		Obszar wsparcia realizowany był na poziomie Oddziału Podlaskiego PFRON 24 72982	31 102406	30 99041
Ogółem program Aktywny Samorząd	3 22155	41 141597	50 187141	39 124813

Dane : Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Hajnówce

Program Aktywny Samorząd jest programem pilotażowym do którego realizacji akces złożył samorząd powiatu hajnowskiego. Jest on skierowany do osób niepełnosprawnych posiadających znaczny lub umiarkowany stopień niepełnosprawności, w wieku aktywności zawodowej, z dysfunkcją wzroku lub ruchu. W przypadku ubiegania się o pomoc do uzyskania wykształcenia na poziomie wyższym rodzaj dysfunkcji nie ma znaczenia. W tym programie w okresie realizacji nie wystąpiły trudności w dofinansowaniu do uzyskania wykształcenia na poziomie wyższym. Natomiast wystąpiły ograniczenia z pełnym dofinansowaniem do pozostałych obszarów programu.

Kolejnym programem celowym Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych jest – Program wyrównywania różnic między regionami II. W latach jego obowiązywania (2003 – 2014) samorząd powiatu hajnowskiego składał wnioski o dofinansowanie środkami pfron do różnych projektów. Ogółem pozyskano 1.605.721 zł. Za pozyskane środki dofinansowano szereg projektów w tym między innymi: zakup 11 samochodów do przewozu osób niepełnosprawnych, likwidacji barier architektonicznych i technicznych w SP ZOZ Hajnówka, wyposażenie 15 stanowisk pracy) i ZSZ Hajnówka (przebudowa 7 łazienek).

W 2016 roku ponownie został uruchomiony powyższy program pod nazwą – „ Program wyrównywania różnic między regionami III” Stworzona została możliwość aplikowania o dofinansowanie środkami PFRON do likwidacji barier architektonicznych w obiektach służby zdrowia i oświaty, likwidacji barier transportowych w postaci dofinansowania do zakupu samochodów do przewozu osób niepełnosprawnych jednostkom świadczącym usługi osobom niepełnosprawnym. Dostępna jest już informacja o kontynuacji powyższego programu w 2017 roku.

Zadania z tego obszaru rehabilitacji zawodowej realizuje Powiatowy Urząd Pracy w Hajnówce. W ramach bieżącej działalności PUP oferuje osobom bezrobotnym wsparcie w postaci :poradnictwa zawodowego, pośrednictwa pracy, oferują aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu, udział w projektach finansowanych ze środków Unii Europejskiej.

Tabela Nr 27 Osoby niepełnosprawne zarejestrowane w PUP Hajnówka

Osoby niepełnosprawne PUP Hajnówka	2011 rok		2012 rok		2013 rok		2014 rok	
	Razem	Kobiety	Razem	Kobiety	Razem	Kobiety	Razem	Kobiety
Ogółem	152	96	142	77	167	88	141	55
Zarejestrowani	130	84	125	73	134	77	138	69
Wyłączeni z ewidencji	118	65	102	62	113	63	123	60
Podjęcia pracy	67	41	32	22	36	19	36	16

Źródło. PUP Hajnówka

Osoby niepełnosprawne zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Hajnówce stanowią od 6,2 % do 7,6 % ogółu zarejestrowanych osób w rejestrach PUP. Natomiast obserwuje się dużą aktywizację osób niepełnosprawnych w formie podjęcia pracy gdyż osoby podejmujące pracę (w różnych formach) stanowią od 21,6 % do 44,1% ogółu osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w rejestrach PUP Hajnówka..

Tabela Nr 28 Formy wsparcia proponowane osobom niepełnosprawnym

Formy wsparcia oferowane przez Urząd Pracy	2011 rok	2012 rok	2013 rok	2014 rok
Poradnictwo zawodowe	24	21	37	41
Pośrednictwo pracy	24	13	22	33
Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu (przewidziane ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy...)	18	43	70	51
Inne działania (projekty i programy strategiczne adresowane do klientów UP)	42	24	36	37

Źródło – PUP Hajnówka

Dane przedstawione powyżej potwierdzają wysoki stopień aktywizacji osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP Hajnówka w oferowanych formach wsparcia. Stopień aktywizacji przedstawia się następująco:

- poradnictwo zawodowe – od 14,8 % do 29,1 % ogółu zarejestrowanych
- pośrednictwo pracy – 9,2% do 23,4%
- uczestnictwo w aktywnych formach przeciwdziałania bezrobociu – od 11,8 % do 41,9%
- udział w projektach adresowanych do klientów UP – 16,9 % do 27,6 %.

Dodatkowo danymi potwierdzającymi stopień aktywności osób niepełnosprawnych w podejmowaniu zatrudnienia są dane Powiatowego Zespołu np. w 2015 roku osoby dorosłe złożyły 1633 wnioski o ustalenie stopnia niepełnosprawności w tym 272 osoby wskazały jako cel składania wniosku zamiar podjęcia pracy. tj. 16,6 %.

PROGNOZY OBSZARU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI :

- wiodącymi przyczynami niepełnosprawności wśród osób orzekanych są: schorzenia układu ruchu, układu oddechowego i krążenia, schorzenia neurologiczne oraz zaburzenia psychiczne.
- przyśpieszony wzrost liczby osób niepełnosprawnych nadaje coraz większą rangę temu zjawisku wśród innych problemów społecznych.

- dynamika wzroku niepełnosprawności związana jest nie tylko z tradycyjnymi jej przyczynami , lecz także z nowymi zjawiskami , które mają podłoże w zmianach społeczno – gospodarczych. Niepełnosprawność , w swojej istocie , jest zjawiskiem o komponentach medycznych i społecznych. Powodowana jest chorobami i dysfunkcjami fizycznymi bądź psychicznymi , wywiera znaczące konsekwencje funkcjonalne i społeczne.
- w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych prognozowane są :
 - starzenie się społeczności powiatu a tym samym wzrost liczby osób niepełnosprawnych,
 - oczekiwanie na zwiększone wsparcie środkami Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie dofinansowania do zadań z obszaru rehabilitacji społecznej,
 - korzystanie samorządu powiatowego ze środków zewnętrznych (programy celowe ogłaszane przez Zarząd PFRON , środki EFS) celem wspierania potrzeb środowiska o otoczenia osób niepełnosprawnych,
- na liczbę osób niepełnosprawnych w powiecie (ok. 7.400) dofinansowanie ze środków PFRON średnio otrzymywało 9 – 10 % populacji osób niepełnosprawnych powiatu,
- należy przewidywać ,iż w sytuacji tendencji wzrostu liczby osób niepełnosprawnych i utrzymywania się niskich dochodów będzie wzrastać zapotrzebowanie na pomoc ze strony władz samorządowych w tym w szczególności oczekiwanie na wsparcie finansowe.
- występuje niska aktywność społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych niezarejestrowanych w PUP.

7. ZASOBY POWIATU:

INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA I ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gmin i powiatu , działające w obszarze polityki społecznej i rozwiązujące dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne organizacje pozarządowe. Organizację i pożądaną strukturę pomocy społecznej na poszczególnych szczeblach samorządu terytorialnego określa ustawa o pomocy społecznej. Ośrodki pomocy społecznej w poszczególnych gminach stanowią najważniejsze ogniwo wsparcia dla osób potrzebujących. Pracownicy pomocy społecznej w gminach i powiecie wykonując swoje zadania mogą pomagać osobom i rodzinom uwzględniając określone realia prawne i finansowe.

Do szeroko rozumianych zasobów pomocy społecznej:

- 9 Ośrodków Pomocy Społecznej w miastach i gminach powiatu hajnowskiego
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
- Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Hajnówce
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Hajnówce (55 miejsc)
- Warsztat Terapii Zajęciowej w Hajnówce (35 miejsc)
- Dom Pomocy Społecznej „Rokitnik” w Białowieży (71 miejsc)
- Dom Dziecka w Białowieży (30 miejsc)
- Dom Opieki całodobowej „Samarytanin” w Hajnówce (45 miejsc) – prowadzi Parafia Prawosławna Pw. Św. Trójcy w Hajnówce
- Dom Opieki całodobowej w Trześciance(27 miejsc) – prowadzi Parafia Prawosławna w Trześciance
- Ośrodek Opiekuńczy PKPS w Starzynie na 30 miejsc
- SP ZOZ Hajnówka
- Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej
- Specjalny Ośrodek Szkolno Wychowawczy w Hajnówce (zapewnia naukę na poziomie szkoły podstawowej i gimnazjum wraz z internatem na 20 miejsc)
- Hajnowski Dom Kultury i Gminne Ośrodki Kultury w gminach
- Biblioteki Gminne i Miejskie
- Ochotniczy Hufiec Pracy
- Zakład Doskonalenia Zawodowego w Hajnówce
- Ośrodek Sportu i Rekreacji w Hajnówce
- Centrum Wspierania Biznesu w Hajnówce
- Hajnowskie Centrum Przedsiębiorczości,
- Podlaską Akademię Ekonomii Społecznej,
- Podlaską Fundację Rozwoju Regionalnego,
- Szkolne Ośrodki Kariery
- Przedszkola, Szkoły Podstawowe, Gimnazja, zespoły szkół, szkoły ponadgimnazjalne,
- Zamiejscowy Wydział Leśny Politechniki Białostockiej,
- Komendę Powiatową Policji z posterunkami terenowymi
- Państwową Straż Pożarną o Ochotnicze Straże Pożarne w gminach
- Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w każdej gminie
- Lokalne Zespoły Interdyscyplinarne w gminach

W powiecie hajnowskim funkcjonują: fundacje, stowarzyszenia oraz różne Kościoły chrześcijańskie. Pomiędzy sektorem publicznym, a pozarządowym istnieje możliwość współpracy i wymiany informacji.

Poniżej lista aktywnych organizacji w obszarze społecznym w 2015 roku:

- Stowarzyszenie Wspierania Rodzin „Uśmiech dziecka” w Hajnówce,
- Fundacja Wspomagania Edukacji, Integracji i Terapii Osób Niepełnosprawnych KAJA
- Hajnowskie Stowarzyszenie „SAMI SOBIE”,
- Białowieskie Stowarzyszenie Agroturystyczne „Żubr”,
- CARITAS – Oddział w Hajnówce przy Parafii Rzymskokatolickiej w Hajnówce,
- Hajnowskie Stowarzyszenie Abstynentów; Klub Abstynentów „Dąb” w Hajnówce,
- Parafialny Oddział Akcji Katolickiej przy Parafii Podwyższenia Krzyża Św. w Hajnówce,
- Białoruskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Oddział w Hajnówce,
- Hajnowska Fundacja Muzyki Kameralnej i Organowej,
- Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży przy Parafii Podwyższenia Krzyża Św. w Hajnówce,
- Stowarzyszenie „Artyści w naturze”,

- Stowarzyszenie Muzeum i Ośrodek Kultury Białoruskiej w Hajnówce,
- Towarzystwo Przyjaciół Hajnówki,
- Stowarzyszenie Twórcze – Studio Form Wzorniczych „Hajnówka” w Hajnówce,
- Dom Miłosierdzia „Samarytanin” przy Parafii Św. Trójcy w Hajnówce,
- Polski Związek Niewidomych – Koło w Hajnówce,
- Polski Związek Głuchych – Koło w Hajnówce,
- Polskie Stowarzyszenie Diabetyków – Oddział Rejonowy w Hajnówce ,
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Stowarzyszenie Wyższej Użyteczności – Oddział Miejski w Hajnówce,
- Hajnowskie Stowarzyszenie Wspierania Rozwoju Ortopedii i Traumatologii,
- Stowarzyszenie „Bractwo Prawosławne Św. Cyryla i Metodego”, Koło Terenowe w Hajnówce,
- Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych – Koło Miejsko Gminne w Hajnówce; koła w każdej z gmin powiatu,
- Związek Inwalidów Wojennych Oddział w Hajnówce,
- Prawosławne Studium Psalmistów,
- Stowarzyszenie „Pomocna Dłoń”,
- Stowarzyszenie „Miłośnicy Muzyki Cerkiewnej”,
- Fundacja Muzyka Cerkiewna
- Stowarzyszenie Samorządów Euroregionu „Puszcza Białowieska”,
- WWF – Światowy Fundusz na rzecz Przyrody,
- PCK Oddział Hajnówka,
- Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku.

Rozdział IV.

REALIZACJA STRATEGII

1. WIZJA ROZWOJU SPOŁECZNEGO

Skuteczna polityka społeczna zapewniająca mieszkańcom bezpieczeństwo socjalne, opiekę nad rodziną, rehabilitację osób niepełnosprawnych poprzez umożliwienie samodzielnego rozwiązywania swoich problemów i pełne uczestnictwo w życiu.

Twórcy powyższej wizji rozwoju społecznego za niezwykle ważny uznali poziom życia mieszkańców oraz równy dla wszystkich dostęp do oferowanych dóbr i usług, co w konsekwencji przyczyni się do atrakcyjności powiatu.

Na zadowolenie mieszkańców w dużym stopniu wpływa dostęp do edukacji, instytucji i usług pomocowych, pośrednictwa pracy, świadczeń zapewniających bezpieczeństwo i pomoc medyczną, dostępność infrastrukturalna i komunikacyjna. Działania we wszystkich płaszczyznach życia społecznego będą skuteczne, gdy zaangażują się w nie wszyscy zainteresowani, również mieszkańcy, którzy poprzez swoją aktywność będą mieli znaczący wpływ na rozwój powiatu.

Powiat Hajnowski prowadzi aktywną politykę społeczną, przy wykorzystaniu wszelkich dostępnych zasobów i środków własnych oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych. W realizacji swych zadań powiat opiera się na założeniach wzmacniania roli rodziny, zminimalizowania zagrożeń związanych z patologiami społecznymi oraz wspierania osób niepełnosprawnych. Dla potrzeb prawidłowej realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych niezbędne jest wskazanie

celów w poszczególnych obszarach pomocy społecznej poprzez umożliwienie podporządkowania realizowanych działań doraźnych, działaniom długofalowym.

Wyodrębniono następujące obszary działań: rynek pracy, niepełnosprawność, opieka nad rodziną i dzieckiem, na podstawie których wskazano cele strategiczne: zwiększenie dostępności usług środowiskowych i instytucjonalnych, wzmocnienie lokalnego systemu opieki nad rodziną i dzieckiem i rozwój systemu pomocy osobom niepełnosprawnym. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Hajnówce, przy współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w zakresie pomocy społecznej, realizować będzie założone cele, które mają się przyczynić do realizacji zadań Strategii.

MISJA POWIATU.

Misją powiatu hajnowskiego w zakresie problemów społecznych jest uzyskanie odczuwalnych przez jednostki i rodziny pozytywnych efektów w zakresie priorytetowych obszarów polityki społecznej, jakie stanowią: bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych, niepełnosprawność, starość.

2. CELE GŁÓWNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ I HARMONOGRAM

Lista celów strategicznych została stworzona w oparciu o diagnozę występujących problemów społecznych oraz ich prognozy, zgłaszane potrzeby przez instytucje samorządowe i pozarządowe, zaś kierunki działań opracowane w korelacji z aktualnie obowiązującymi strategiami gminnymi na terenie powiatu.

CELE	STRATEGICZNE	:
I.	Promocja zatrudnienia i aktywizacja zawodowa.	
II.	Doskonalenie systemu opieki nad rodziną i dzieckiem.	
III.	Zbudowanie systemu działań wspomagających funkcjonowanie rodzin w sytuacji kryzysowej.	
IV.	Rozwijanie usług i systemu wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych.	
V.	Doskonalenie form współpracy lokalnych instytucji i organizacji pozarządowych.	

Ad. I Promocja zatrudnienia i aktywizacja zawodowa.

Kierunki działania:

1. Tworzenie warunków do rozwoju szkolnictwa zawodowego, dostosowanego do potrzeb rynku pracy.
2. Doskonalenie współpracy PUP z pracodawcami.
3. Wspieranie osób bezrobotnych w oparciu o dostępne instrumenty wynikające z ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.
4. Tworzenie nowych projektów i instrumentów w odpowiedzi na powiatowe potrzeby, przeciwdziałających ubóstwu i bezrobociu, zwiększających aktywność osób korzystających z pomocy.
5. Wspieranie działań na rzecz wzrostu zatrudnienia, integracji społecznej osób bezrobotnych.
6. Rozwój ekonomii społecznej w powiecie.
7. Promocja działań aktywnej integracji i ekonomii społecznej.
8. Włączenie w kampanie dotyczące aktywizacji zawodowej i społecznej.
9. Współpraca instytucji, organizacji i LGD na rzecz zatrudnienia i aktywizacji społeczno-zawodowej.

10. Działania edukacyjne, szkoleniowe i warsztatowe dotyczące wiedzy i umiejętności ekonomiczno-gospodarczych dla różnych grup społecznych, w tym rolników, ich rodzin oraz osób prowadzących działalność agroturystyczną.

11. Udział w szkoleniach dla pracowników samorządu/ngo w obszarze ekonomii społecznej.

12. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia.

13. Redukowanie psychospołecznych skutków bezrobocia.

Ad II Doskonalenie systemu opieki nad rodziną i dzieckiem

Kierunki działania

1. Doskonalenie współpracy i koordynacji działań pomiędzy instytucjami i organizacjami zajmującymi się opieką i pomocą rodzinie.

2. Usprawnienie systemu wsparcia dla rodzin przeżywających różnego rodzaju trudności:
- zapewnienie wsparcia specjalistów,

- zwiększenie i oferowanie szkoleń adekwatnych do potrzeb rodzin i bieżącą ewaluację pracy specjalistów.

3. Rozwijanie usług poradnictwa specjalistycznego dla osób i rodzin potrzebujących wsparcia.

4. Budowa zintegrowanego systemu pieczy zastępczej:
- Promocja rodzicielstwa zastępczego oraz systemu pieczy zastępczej
- Rozwój systemu wsparcia na rynku pracy powiązanego z systemem mieszkań chronionych

dla osób usamodzielniających się z pieczy zastępczej.

- Przekształcenie funkcjonującego Domu Dziecka w placówki o ilości do 14 miejsc.

5. Szkolenie rodzin zastępczych i kandydatów na pełnienie funkcji różnych form rodzinnej opieki zastępczej oraz promowanie i wspieranie pozainstytucjonalnych form opieki nad dzieckiem.

6. Wspieranie usamodzielnianych wychowanków opuszczających rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo wychowawcze.

7. Doskonalenie pracy Domu Dziecka w Białowieży w kierunku lepszego przygotowania wychowanków do samodzielnego życia.

Ad. III Zbudowanie systemu działań wspomagających funkcjonowanie rodzin w sytuacji kryzysowej

Kierunki działania:

1. Zapewnienie profesjonalnej pomocy w postaci poradnictwa specjalistycznego rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej.

2. Stworzenie kompleksowego systemu pomocy psychologiczno – pedagogicznej , socjalnej i prawnej rodzinie w tym ofiar przemocy.

3. Wspieranie rodzin w funkcjach wychowawczych poprzez poradnictwo rodzinne i systemową terapię rodzinną.

4. Organizowanie kampanii , akcji oraz programów profilaktycznych nastawionych na promocję zdrowego stylu życia , zapobiegania uzależnieniom , radzenia z agresją i stresami.

Ad. IV. Rozwijanie usług i systemu wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych

Kierunki działania :

1. Promowanie aktywnego stylu życia osób starszych.

2. Inicjowanie pomocy sąsiedzkiej w środowisku lokalnym oraz wspieranie organizowania grup samopomocowych.

3. Utrzymanie rodzin, osób starszych w środowisku zamieszkania.
4. Rozszerzenie usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych w miejscu zamieszkania.
5. Doskonalenie systemu informowania o możliwościach uzyskania pomocy przez osoby potrzebujące.
6. Dążenie do standardów i utrzymanie standardów w domach opieki na terenie powiatu z uwzględnieniem poprawy (modernizacji) technicznej infrastruktury towarzyszącej (kuchnie, pralnie).
7. Monitorowanie zjawiska niepełnosprawności na terenie powiatu.
8. Zwiększenie dostępności w zakresie rehabilitacji leczniczej i usprawniającej.
9. Zwiększenie dostępności osób niepełnosprawnych do różnych poziomów edukacji.
10. Zwiększenie dostępności w zakresie rehabilitacji leczniczej i usprawniającej (w DPS Białowieża) osób niepełnosprawnych do różnych poziomów edukacji.
11. Zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.
12. Umożliwienie osobom niepełnosprawnym jak największego uczestnictwa w życiu społecznym i integracja tych osób ze społeczeństwem poprzez wspieranie instytucji i stowarzyszeń działających w obszarze niepełnosprawności poprzez uczestnictwo w zajęciach Powiatowego Ośrodka Wsparcia i Warsztatu Terapii Zajęciowej.
13. Tworzenie systemu profilaktyki oraz rozwijanie wsparcia instytucjonalnego skierowanego do seniorów.

Ad. V. Doskonalenie form współpracy lokalnych instytucji i organizacji .

Kierunki działania:

1. Stworzenie wspólnych projektów w obszarze profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej (np. alkoholizm)
2. Rozwijanie i udoskonalanie pracy i metod oddziaływań przez instytucje i organizacje.
3. Wypracowanie modelu przepływu informacji między podmiotami działającymi w sferze pomocy społecznej z uwzględnieniem organizacji pozarządowych.
4. Stworzenie i aktualizowanie programu współpracy z organizacjami pozarządowymi.
5. Zgromadzenie i aktualizowanie informacji o instytucjach i organizacjach udzielających wsparcia .
6. Wspieranie/doskonalenie funkcjonowania instytucji wspierających rozwój kapitału społecznego.
7. Stały monitoring i ocena zasobów ludzkich w gminie.
8. Wykorzystanie nowego okresu programowania EFS do realizacji lokalnych usług, rozwoju organizacji, grup w obszarach turystyki i kultury.
9. Tworzenie nowych przedsięwzięć kulturalnych o znaczeniu lokalnym i regionalnym, m.in. organizacja cyklicznych imprez/targów gminnych, warsztatów rękodzieła, kulinarnych.
10. Systemowe wsparcie grup nieformalnych, ngo, twórców i zespołów ludowych na terenie powiatu.

HARMONOGRAM REALIZACJI STRATEGII NA LATA 2016-2018

KIERUNKI DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI REALIZACJI	REALIZATORZY	RAMY FINANSOWE
I Promocja zatrudnienia i aktywizacja zawodowa.			
<p>1. Tworzenie warunków do rozwoju szkolnictwa zawodowego , dostosowanego do potrzeb rynku pracy.</p> <p>2. Doskonalenie współpracy PUP z pracodawcami.</p> <p>3. Wspieranie osób bezrobotnych w oparciu o dostępne instrumenty wynikające z ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.</p> <p>4. Tworzenie nowych projektów i instrumentów w odpowiedzi na powiatowe potrzeby, przeciwdziałających ubóstwu i bezrobociu, zwiększających aktywność osób korzystających z pomocy.</p> <p>5. Wspieranie działań na rzecz wzrostu zatrudnienia , integracji społecznej osób bezrobotnych.</p> <p>6. Rozwój ekonomii społecznej w powiecie.</p> <p>7. Promocja działań aktywnej integracji i ekonomii społecznej.</p> <p>8. Włączenie w kampanie dotyczące aktywizacji zawodowej i społecznej.</p> <p>9. Współpraca instytucji, organizacji i LGD na rzecz zatrudnienia i aktywizacji społeczno-zawodowej.</p> <p>10. Działania edukacyjne, szkoleniowe i warsztatowe dotyczące wiedzy i umiejętności ekonomiczno-gospodarczych dla różnych grup społecznych, w tym rolników, ich rodzin oraz osób prowadzących działalność agroturystyczną.</p> <p>11. Udział w szkoleniach dla pracowników samorządu/ngo w obszarze ekonomii społecznej.</p> <p>12. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia</p>	<p>Liczba osób korzystających z pomocy społecznej i PUP.</p> <p>Liczba zrealizowanych wspólnie przedsięwzięć, projektów, działań edukacyjnych, społecznych skierowanych na rzecz osób bezrobotnych.</p> <p>Liczba inicjatyw skierowanych do przedsiębiorców: np. doradczych, finansowych.</p> <p>Liczba wydarzeń, projektów, programów współrealizowanych z organizacjami/partnerami .</p> <p>Liczba inicjatyw ekonomii społecznej i aktywnej integracji.</p> <p>Liczba podmiotów ekonomii społecznej w powiecie.</p> <p>Liczba nowoutworzonych małych firm usługowych, rolniczych, rękodzielniczych itp. na terenie gminy.</p> <p>Liczba szkoleń dla pracowników jst.</p>	<p>PUP Hajnówka, PCPR, OPS-y, samorząd powiatu , instytucje pomocowe, szkoły, organizacje pozarządowe i kościelne, instytucje ekonomii społecznej, LGD Puszcza Białowieska</p>	<p>Budżet samorządu, PUP, WUP, OPS, MPiPS - zadania zleczone, środki pomocowe EFS, PROW, środki ngo.</p>
II Doskonalenie systemu opieki nad rodziną i dzieckiem			
KIERUNKI DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI REALIZACJI	REALIZATORZY	RAMY FINANSOWE
<p>1. Doskonalenie współpracy i koordynacji działań pomiędzy instytucjami i organizacjami zajmującymi się opieką i pomocą rodzinie.</p> <p>2. Usprawnienie systemu wsparcia dla rodzin przeżywających różnego rodzaju trudności: - zapewnienie wsparcia specjalistów, - zwiększenie i oferowanie szkoleń adekwatnych do potrzeb</p>	<p>Liczba programów, zajęć edukacyjnych.</p> <p>Liczba osób korzystających z pomocy specjalistycznych.</p> <p>Nowe formy pomocy rodzinie w powiecie.</p> <p>Liczba wspólnie realizowanych przedsięwzięć.</p> <p>Liczba porozumień o współpracy.</p> <p>Liczba wydarzeń, szkoleń skierowanych do</p>	<p>Poradnie, szkoły, PCPR, OPS-y, samorząd powiatu , instytucje pomocowe, szkoły, organizacje pozarządowe i kościelne, instytucje ekonomii społecznej, LGD Puszcza Białowieska, placówki opiekuńczo-wychowawcze, rodziny zastępcze,</p>	<p>Budżet samorządu, PCPR, szkół, środki pomocowe- EFS, EFRR, PROW, rządowe, środki ngo</p>

<p>rodzin i bieżącą ewaluację pracy specjalistów.</p> <p>3. Rozwijanie usług poradnictwa specjalistycznego dla osób i rodzin potrzebujących wsparcia.</p> <p>4. Budowa zintegrowanego systemu pieczy zastępczej:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Promocja rodzicielstwa zastępczego oraz systemu pieczy zastępczej - Rozwój systemu wsparcia na rynku pracy powiązanego z systemem mieszkań chronionych dla osób usamodzielniających się z pieczy zastępczej. - Przekształcenie funkcjonującego Domu Dziecka w placówki o ilości do 14 miejsc. <p>5. Szkolenie rodzin zastępczych i kandydatów na pełnienie funkcji różnych form rodzinnej opieki zastępczej oraz promowanie i wspieranie pozainstytucjonalnych form opieki nad dzieckiem.</p> <p>6. Wspieranie usamodzielnianych wychowanków opuszczających rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo wychowawcze.</p> <p>7. Doskonalenie pracy Domu Dziecka w Białowieży w kierunku lepszego przygotowania wychowanków do samodzielnego życia.</p>	<p>pieczy zastępczej.</p> <p>Nowa infrastruktura społeczna powiatu .</p> <p>Nowe programy skierowane na pomoc usamodzielnianym wychowankom.</p> <p>Uzyskanie standardów w powiatowych instytucjach pieczy zastępczej.</p>	<p>koordynatorzy pieczy zastępczej</p>	
--	---	--	--

III Zbudowanie systemu działań wspomagających funkcjonowanie rodzin w sytuacji kryzysowej

Nr	KIERUNKI DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI REALIZACJI	REALIZATORZY	RAMY FINANSOWE
	<p>1. Zapewnienie profesjonalnej pomocy w postaci poradnictwa specjalistycznego rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej.</p> <p>2. Stworzenie kompleksowego systemu pomocy psychologiczno – pedagogicznej , socjalnej i prawnej rodzinie w tym ofiar przemocy.</p> <p>3. Wspieranie rodzin w funkcjach wychowawczych poprzez poradnictwo rodzinne i systemową terapię rodzinną.</p> <p>4. Organizowanie kampanii , akcji oraz programów profilaktycznych nastawionych na promocję zdrowego stylu życia , zapobiegania uzależnieniom , radzenia z agresją i stresami.</p>	<p>Liczba rodzin korzystających z poradnictwa.</p> <p>Liczba rodzin objęta pomocą specjalistyczną.</p> <p>Nowe formy działań pomocowych w powiecie.</p> <p>Liczba wydarzeń i kampanii w roku skierowanych do ofiar przemocy.</p> <p>Liczba programów profilaktycznych, alternatyw i radzenia sobie z agresją w różnych grupach wiekowych.</p>	<p>Poradnie, szkoły, PCPR, OPS-y, samorząd powiatu , instytucje pomocowe, szkoły, organizacje pozarządowe i kościelne, instytucje ekonomii społecznej, LGD Puszcza Białowieska, zespoły interdyscyplinarne</p>	<p>Budżet samorządu, PCPR, OPS-ów, środki zewnętrzne, w tym LGD -środki EFS, EFRR, PROW.</p>

IV. Rozwijanie usług i systemu wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych

	KIERUNKI DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI REALIZACJI	REALIZATORZY	RAMY FINANSOWE
	<p>1. Promowanie aktywnego stylu życia osób starszych.</p> <p>2. Inicjowanie pomocy sąsiedzkiej w środowisku lokalnym oraz</p>	<p>Liczba programów, projektów, wydarzeń profilaktycznych, edukacyjnych skierowanych do</p>	<p>ośrodki zdrowia, sportu i kultury, ngo, grupy nieformalne, zespoły,</p>	<p>Budżet samorządu, PUP, PFRON, MPiPS -</p>

<p>wspieranie organizowania grup samopomocowych.</p> <p>3. Utrzymanie rodzin, osób starszych w środowisku zamieszkania.</p> <p>4. Rozszerzenie usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych w miejscu zamieszkania.</p> <p>5. Doskonalenie systemu informowania o możliwościach uzyskania pomocy przez osoby potrzebujące.</p> <p>6. Dążenie do standardów i utrzymanie standardów w domach opieki na terenie powiatu z uwzględnieniem poprawy (modernizacji) technicznej infrastruktury towarzyszącej (kuchnie, pralnie).</p> <p>7. Monitorowanie zjawiska niepełnosprawności na terenie powiatu.</p> <p>8. Zwiększenie dostępności w zakresie rehabilitacji leczniczej i usprawniającej.</p> <p>9. Zwiększenie dostępności osób niepełnosprawnych do różnych poziomów edukacji.</p> <p>10. Zwiększenie dostępności w zakresie rehabilitacji leczniczej i usprawniającej (w DPS Białowieża) osób niepełnosprawnych do różnych poziomów edukacji.</p> <p>11. Zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.</p> <p>12. Umożliwienie osobom niepełnosprawnym jak największego uczestnictwa w życiu społecznym i integracja tych osób ze społeczeństwem poprzez wspieranie instytucji i stowarzyszeń działających w obszarze niepełnosprawności poprzez uczestnictwo w zajęciach Powiatowego Ośrodka Wsparcia i Warsztatu Terapii Zajęciowej.</p> <p>13. Tworzenie systemu profilaktyki oraz rozwijanie wsparcia instytucjonalnego skierowanego do seniorów.</p>	<p>osób chorych, starszych, niepełnosprawnych.</p> <p>Liczba inicjatyw, wydarzeń, usług i działań edukacyjnych realizowanych na rzecz seniorów, osób starszych.</p> <p>Liczba usług opiekuńczych i specjalistycznych w powiecie.</p> <p>Uzyskanie standardów w domach opieki.</p> <p>Liczba osób starszych i niepełnosprawnych korzystających z różnorodnych form aktywności i wsparcia.</p>	<p>poradnie, PCPR, samorząd powiatu, instytucje pomocowe, szkoły, organizacje pozarządowe i kościelne, instytucje ekonomii społecznej, Powiatowego Ośrodka Wsparcia i Warsztatu Terapii Zajęciowej, DPS Białowieża</p>	<p>zadania zlecone, środki pomocowe EFS, PROW, środki ngo.</p>
--	--	--	--

V. Doskonalenie form współpracy lokalnych instytucji i organizacji.

KIERUNKI DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI REALIZACJI	REALIZATORZY	RAMY FINANSOWE
<p>1. Stworzenie wspólnych projektów w obszarze profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej (np. alkoholizm)</p> <p>2. Rozwijanie i udoskonalanie pracy i metod oddziaływań przez instytucje i organizacje.</p> <p>3. Wypracowanie modelu przepływu informacji między podmiotami działającymi w sferze pomocy społecznej z uwzględnieniem organizacji pozarządowych.</p> <p>4. Stworzenie i aktualizowanie programu współpracy z</p>	<p>Liczba wspólnych inicjatyw na poziomie powiatu.</p> <p>Liczba wspólnych programów, projektów ukierunkowanych na pomoc różnorodnym grupom społecznym.</p> <p>Liczba funkcjonujących organizacji, instytucji</p> <p>Liczba inicjatyw, wydarzeń, usług i działań realizowanych na rzecz społeczności.</p> <p>Liczba dotacji celowych, konkursów i inicjatyw</p>	<p>Szkoły, biblioteki, świetlice, ośrodki sportu i kultury, ngo, grupy nieformalne, zespoły ośrodki zdrowia, poradnie, PCPR, samorząd powiatu, instytucje pomocowe, szkoły, organizacje pozarządowe i kościelne, instytucje ekonomii społecznej, Powiatowy Ośrodek Wsparcia i Warsztat</p>	<p>Budżet samorządu powiatu, województwa, środki pomocowe- EFS, EFRR, PROW, rządowe, środki ngo</p>

<p>organizacjami pozarządowymi.</p> <p>5. Zgromadzenie i aktualizowanie informacji o instytucjach i organizacjach udzielających wsparcia .</p> <p>6. Wspieranie/doskonalenie funkcjonowania instytucji wspierających rozwój kapitału społecznego.</p> <p>7. Stały monitoring i ocena zasobów ludzkich w gminie.</p> <p>8. Wykorzystanie nowego okresu programowania EFS do realizacji lokalnych usług, rozwoju organizacji, grup w obszarach turystyki i kultury.</p> <p>9. Tworzenie nowych przedsięwzięć kulturalnych o znaczeniu lokalnym i regionalnym, m.in. organizacja cyklicznych imprez/targów gminnych, warsztatów rękodzieła, kulinarnych.</p> <p>10. Systemowe wsparcie grup nieformalnych, ngo, twórców i zespołów ludowych na terenie powiatu.</p>	<p>lokalnych.</p> <p>Liczba funkcjonujących na terenie powiatu grup nieformalnych, zespołów ludowych.</p>	<p>Terapii Zajęciowej, DPS Białowieża itp</p>	
--	---	---	--

4. WDRAŻANIE , FINANSOWANIE I MONITOROWANIE STRATEGII

Realizacja celów zaplanowanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Hajnowskiego na lata 2016 – 2022 wymaga zaangażowania środków finansowych pochodzących nie tylko z budżetu powiatu ale także ze środków zewnętrznych. Kluczową rolę w finansowaniu celów Strategii powinny odegrać środki Unii Europejskiej, ze szczególnym uwzględnieniem Europejskiego Funduszu Społecznego.

W obszarze wspierania osób niepełnosprawnych dostępne będą środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na realizację zadań skierowanych na rehabilitację i aktywizację osób niepełnosprawnych. Środki z Funduszu Pracy na realizację zadań Powiatowego Urzędu Pracy. Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, brak długookresowych źródeł finansowania, a także wieloletnich dokumentów finansowych określających planowane wydatki powiatu na bieżącą działalność.

Zakłada się, że cele i kierunki działania strategii będą wyznaczały kierunki finansowania polityki społecznej powiatu hajnowskiego i będą uwzględniane przy konstruowaniu budżetu powiatu w kolejnych latach. Zapisy dokumentu będą również kierunkami starań o pozyskiwanie środków zewnętrznych na finansowanie działalności poszczególnych jednostek. W trakcie realizacji Strategii możliwe jest zarówno pojawienie się nowych źródeł lub wyczerpanie możliwości finansowania zaplanowanych celów, które mogą być również przesłankami do rozpoczęcia procesu aktualizacji dokumentu. W nowym okresie programowania na szczególną uwagę zasługuje konieczność dywersyfikacji możliwości ubiegania się o środki (poprzez organizacje pozarządowe, firmy, jednostki budżetowe), aktywność w ubieganiu się o nie.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Hajnowskiego na lata 2016-2022 jest dokumentem nadrzędnym nad tworzonymi programami z zakresu polityki społecznej. Na dzień opracowywania Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Hajnowskiego na lata 2016 –2022 ustalono, iż środki finansowe na zaplanowane w Strategii działania pochodzą z:

- budżetu powiatu hajnowskiego (w tym z budżetów jednostek organizacyjnych powiatu),
- dotacji z budżetu państwa w ramach dofinansowania realizacji zadań własnych,
- dotacji z budżetu państwa w ramach finansowania realizacji zadań zleconych,
- Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- funduszy europejskich
- środków pozyskanych przez organizacje pozarządowe
- z innych programów i grantów.

MONITORING STRATEGII.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w powiecie hajnowskim obejmuje swoim zasięgiem czasowym okres do 2022 roku. Zakłada się realizację wytyczonych celów z możliwością wprowadzenia niezbędnych zmian dostosowawczych wynikających z aktualnej sytuacji ekonomicznej i społecznej w kolejnych latach. Należy liczyć się również z koniecznością podejmowania innowacyjnych , wynikających z potrzeb przedsięwzięć modyfikujących ustalony model działań.

Cele strategiczne wyznaczone w niniejszym opracowaniu dotyczą najistotniejszych problemów występujących na terenie powiatu hajnowskiego tj. bezrobocia , problemów opiekuńczo – wychowawczych , problematyki osób niepełnosprawnych , uzależnionych , dzieci pozbawionych

opieki rodzicielskiej , problemów przemocy w rodzinie , problematyki osób starszych i psychicznie chorych.

Realizacja określonych celów implikuje konieczność zaangażowania możliwych zasobów państwowych , regionalnych i powiatowych. Rozwijanie i utrzymywanie systemu pomocy wymaga zintegrowanych działań wszelkich podmiotów. Osiągnięcie oczekiwanych rezultatów będzie w dużym stopniu uzależnione od powszechnej akceptacji strategii przez wszystkich sojuszników podejmowanych działań pomocowych.

Jednym z ważnych elementów wdrażania strategii rozwiązywania problemów społecznych jest jego monitorowanie , polegające na ciągłym systemie obserwacji i kontroli realizacji strategii oraz ogólnych warunków jej funkcjonowania, w tym realizacji poszczególnych wskaźników określonych w harmonogramie strategii.

System monitorowania i weryfikacji osiągniętych wskaźników będzie wdrażany co najmniej raz na trzy lata, zgodnie z planowym harmonogramem. Odbywać się to będzie poprzez zbieranie informacji od realizatorów i sporządzanie sprawozdania minimum raz na trzy lata. Działanie to będzie za sobą niosło ewentualną korektę harmonogramu, weryfikację kierunków działania oraz celów strategicznych.

ZAKOŃCZENIE

Realizacja strategii prowadzona będzie przez instytucje i jednostki pomocy społecznej samorządu powiatowego i samorządów gminnych, a także inne podmioty wspomniane w niniejszej Strategii w zakresie swoich kompetencji.

Realizacja zadań strategicznych wymaga szerokiego wsparcia społecznego.

Należy jednak pamiętać, że dokument ten nie daje konkretnego przepisu, a jedynie naprowadza i sugeruje, jakie działania należy podjąć, by zniwelować niepożądane zjawiska społeczne. Strategia jest wyznacznikiem obszarów, na których powinno się opierać tworzone programy działań. Co równie istotne – Strategia ma charakter otwarty co oznacza, że w czasie obowiązywania jej zapisów poszczególne elementy i działania mogą być modyfikowane, zmienione i dostosowywane do aktualnie panującej sytuacji społecznej. Zapisy dokumentu będą również kierunkami starań o pozyskiwanie środków zewnętrznych na finansowanie działalności poszczególnych jednostek.

Strategia jest dokumentem nadrzędnym nad tworzonymi programami z zakresu polityki społecznej powiatu. Jej zapisy winny być również uwzględniane przy tworzeniu kolejnych dokumentów długookresowych. W przypadku aktualizacji pozostałych dokumentów strategicznych stosowne zmiany winny być również uwzględniane w niniejszej strategii.

ZASADY REALIZACJI STRATEGII:

1. Zasada zrównoważonego rozwoju.
2. Zasada rozwoju wielokierunkowego.
3. Zasada orientacji na mieszkańców.
4. Zasada partnerstwa publiczno – prawnego,
5. Orientacja na przyszłość.